

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. kovo 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Indėlių garantijų sistema – Direktyva 94/19/EB – 1 straipsnio 3 punkto i papunktis – 7 straipsnio 6 dalis – 10 straipsnio 1 dalis – Sąvoka „negražinamas indėlis“ – Sprendimas dėl indėlio negražinimo – Kompetentinga institucija – Indėlininko teisė į kompensaciją – Sutarties sąlyga, prieštaraujanti Direktyvai 94/19 – Sąjungos teisės viršenybės principas – Europos finansų priežiūros institucijų sistema – Europos bankininkystės institucija (EBI) – Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 – 1 straipsnio 2 dalis – 4 straipsnio 2 punkto iii papunktis – 17 straipsnio 3 dalis – EBI rekomendacija nacionalinei bankininkystės institucijai dėl priemonių, būtinų Direktyvai 94/19 įgyvendinti – Teisinis poveikis – Galiojimas – Kredito įstaigų reorganizavimas ir likvidavimas – Direktyva 2001/24/EB – 2 straipsnio septinta įtrauka – Sąvoka „reorganizavimo priemonės“ – Suderinamumas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 1 dalimi ir 52 straipsnio 1 dalimi – Valstybių narių atsakomybė už Sąjungos teisės pažeidimą – Sąlygos – Pakankamai aiškus Sąjungos teisės pažeidimas – Valstybių narių procesinė autonomija – Lojalaus bendradarbiavimo principas – ESS 4 straipsnio 3 dalis – Lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai“

Byloje C-501/18

dėl *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas, Bulgarija) 2018 m. liepos 17 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. liepos 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

BT

prieš

Balgarska Narodna Banka

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Vilaras, teisėjai N. Piçarra (pranešėjas), D. Šváby, S. Rodin ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Balgarska Narodna Banka*, atstovaujamo *advokat* A. Kalaydzhiev,

* Proceso kalba: bulgarų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos iš pradžių H. Krämer, Y. Marinova ir A. Steiblytės, vėliau Y. Marinova ir A. Steiblytės,

susipažinęs su 2020 m. rugsėjo 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl:

- 1994 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/19/EB dėl indėlių garantijų sistemų (OL L 135, 1994, p. 5; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 252), iš dalies pakeistos 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/14/EB (OL L 68, 2009, p. 3; toliau – Direktyva 94/19), 1 straipsnio 3 punkto i papunkčio, 7 straipsnio 6 dalies ir 10 straipsnio 1 dalies,
- 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (OL L 331, 2010, p. 12), 4 straipsnio 2 dalies iii punkto, 17 straipsnio 3 dalies ir 26 straipsnio 2 dalies,
- 2001 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/24/EB dėl kredito įstaigų reorganizavimo ir likvidavimo (OL L 125, 2001, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 15), atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 17 straipsnio 1 dalį ir 52 straipsnio 1 dalį, 2 straipsnio septintos įtraukos,
- valstybių narių atsakomybės už žalą, padarytą privatiems asmenims dėl Sąjungos teisės pažeidimų, principo,
- ESS 4 straipsnio 3 dalies, siejamos su valstybių narių procesinės autonomijos, lygiavertiškumo ir veiksmingumo principais, išaiškinimo

ir dėl 2014 m. spalio 17 d. Europos bankininkystės institucijos (EBI) rekomendacijos EBA/REC/2014/02 *Balgarska Narodna Banka* (Bulgarijos centrinis bankas, toliau – BNB) ir *Fond za garantirane na vlogovete v bankite* (Bulgarijos indėlių garantijų fondas, toliau – FGVB) dėl priemonių, būtinų Direktyvai 94/19/EB įgyvendinti, galiojimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant BT ir BNB ginčą dėl prašymo kompensuoti žalą, kurią BT mano patyrusi dėl kelių BNB veiksmų ir neveikimo įgyvendinant *Korporativna Targovska banka AD* (toliau – KTB) taikomas priežiūros priemones.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 94/19

3 Direktyva 94/19 buvo panaikinta ir pakeista 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/49/ES dėl indėlių garantijų sistemų (OL L 173, 2014, p. 149). Kadangi panaikinimas įsigaliojo 2015 m. liepos 4 d., Direktyva 94/19 taikoma pagrindinės bylos aplinkybėms.

4 Direktyvos 94/19 1, 2, 8, 9, 24 ir 25 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„[P]agal Sutartyje numatytus tikslus harmoninga kredito įstaigų veiklos plėtra visoje Bendrijoje turėtų būti skatinama šalinant visus įsisteigimo teisės ir laisvės teikti paslaugas apribojimus kartu stiprinant bankų sistemos stabilumą ir indėlininkų apsaugą;

panaikinus kredito įstaigų veiklos apribojimus, reikėtų atsižvelgti į situaciją, kuri gali susidaryti tuo atveju, kai kredito įstaigoje, turinčioje savo filialus kitose valstybėse narėse, laikomi indėliai būtų negrąžinami; [b]ūtina užtikrinti suderintą minimalų indėlių apsaugos lygį neatsižvelgiant į tai, kurioje Bendrijos vietoje jie yra laikomi; [t]okia indėlių apsauga yra taip pat svarbi, kaip ir rizikos ribojimo principais pagrįstos taisyklės, skirtos baigti kurti bendrą bankų rinką;

<...>

[d]erinimas turi apsiriboti pagrindiniais indėlių garantijų sistemų elementais ir užtikrinti, kad per labai trumpą laikotarpį būtų išmokėtos pagal garantiją numatytos išmokos, apskaičiuotos remiantis suderintu minimaliu lygiu;

[i]ndėlių garantijų sistemos turi pradėti veikti [iš] karto, kai indėliai yra negrąžinami;

<...>

[š]i direktyva negali numatyti, kad už indėlininkų apsaugą atsako valstybės narės ar jų kompetentingos institucijos, jeigu jos yra užtikrinusios, kad viena ar daugiau sistemų, numatančių garantijas indėliams ar pačioms kredito įstaigoms bei užtikrinančių kompensacijų išmokėjimą arba indėlininkų apsaugą pagal šioje direktyvoje numatytas sąlygas, yra įdiegtos ir oficialiai pripažintos.

[i]ndėlių apsauga yra esminis elementas baigiant kurti vidaus rinką, taip pat būtinas kredito įstaigų priežiūros sistemos papildymas, kadangi ja užtikrinamas visų atitinkamoje finansų rinkoje veikiančių įstaigų solidarumas tuo atveju, jei kuri nors iš jų nebevykdytų įsipareigojimų.“

5 Šios direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

1) indėlis – bet koks kredito likutis, atsiradęs dėl sąskaitoje paliktų lėšų arba dėl laikinų situacijų, susidariusių dėl įprastų bankinių sandorių, kurį kredito įstaiga turi grąžinti pagal taikomas teisines nuostatas ir sutartines sąlygas, taip pat bet kokia skola, patvirtinta kredito įstaigos išduotu sertifikatu.

<...>

3) negrąžinamas indėlis – pasibaigusio termino ir išmokėtinas indėlis, kurio kredito įstaiga neišmokėjo pagal jam taikomas teisines ir sutartines sąlygas, kadangi:

i) atitinkamos kompetentingos institucijos nustatė, kad, jų nuomone, dėl su jos finansinėmis aplinkybėmis tiesiogiai susijusių priežasčių tam tikra kredito įstaiga tuo metu negali grąžinti indėlio ir atsižvelgiant į jos padėtį neturi galimybių tai padaryti artimiausiu metu.

Kompetentingos valdžios institucijos šį sprendimą priima kuo greičiau ir bet koku atveju ne vėliau kaip praėjus penkioms darbo dienoms po to, kai pirmą kartą įsitikino, kad kredito įstaiga negrąžino pasibaigusio termino mokėtinų indėlių;<...>

<...>“

- 6 Minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pirmame sakinyje ir 2 dalyje numatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad jos teritorijoje būtų įdiegta ir oficialiai pripažinta viena ar kelios indėlių garantijų sistemos. <...>

<...>

2. Jeigu kredito įstaiga nesilaiko savo, kaip indėlių garantijų sistemos dalyvės, įpareigojimų, apie tai informuojama jai veiklos licenciją išdavusi kompetentinga institucija, kuri kartu su garantijų sistema imasi visų būtinų priemonių, įskaitant sankcijų taikymą, kad būtų užtikrinta, jog kredito įstaiga vykdytų įsipareigojimus.“

- 7 Šios direktyvos 7 straipsnio 1a, 2 ir 6 dalyse nustatyta:

„1a Ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 31 d. valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai indėliai negrąžinami, kiekvienam indėlininkui už visus jam priklausančius indėlius būtų nustatoma 100 000 [eurų] kompensacija.

<...>

2. Valstybės narės gali numatyti, kad tam tikriems indėlininkams ar indėliams garantijos būtų netaikomos arba jiems būtų numatytos mažesnės garantijos. <...>

<...>

6. Valstybės narės užtikrina, kad indėlininkas, gindamas savo teises į kompensaciją, galėtų indėlių garantijų sistemą paduoti į teismą.“

- 8 Direktyvos 94/19 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Indėlių garantijų sistemos deramai patikrintas indėlininkų pretenzijas dėl negrąžinamų indėlių turi sugebėti patenkinti per dvidešimt darbo dienų po to, kai kompetentingos valdžios institucijos priima sprendimą, kaip nurodyta 1 straipsnio 3 dalies i punkte <...>“

Reglamentas Nr. 1093/2010

- 9 Reglamento 1093/2010 27–29 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(27) Tinkamo ir visos Sąjungos teisės taikymo užtikrinimas – pagrindinė privaloma sąlyga siekiant finansų rinkų vientisumo, skaidrumo, veiksmingumo ir sklandaus veikimo, finansų sistemos stabilumo ir neutralių finansų įstaigų konkurencijos Sąjungoje sąlygų. Todėl reikėtų nustatyti mechanizmą, pagal kurį Institucija nagrinėtų Sąjungos teisės netaikymo ar neteisingo taikymo, prilygstančio pažeidimui, atvejus. Tas mechanizmas turėtų būti taikomas tose srityse, kuriose Sąjungos teisė apibrėžia aiškias ir besąlygines pareigas.

(28) Siekiant užtikrinti proporcingą atsaką neteisingo ar nepakankamo Sąjungos teisės taikymo atvejais, turėtų būti naudojamas trijų etapų mechanizmas. Pirmia, [EBI] turėtų būti suteikti įgaliojimai tirti tariamą neteisingą arba nepakankamą Sąjungos teisėje nustatytą pareigų taikymą nacionalinės valdžios institucijoms vykdant priežiūrą, ir parengti rekomendaciją. Antra, kai kompetentinga nacionalinės valdžios institucija nesilaiko rekomendacijos, Komisijai, atsižvelgus į [EBI] rekomendaciją, turėtų būti suteikti įgaliojimai pateikti oficialią nuomonę, kuria kompetentinga institucija įpareigojama imtis veiksmų, būtinų užtikrinti Sąjungos teisės laikymąsi.

(29) Trečia, siekiant rasti sprendimą išimtiniais atvejais, kai atitinkama kompetentinga institucija ir toliau nesiima veiksmų, kraštutiniu atveju [EBI] turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti atskiroms finansų įstaigoms skirtus sprendimus. Tokiu įgaliojimu turėtų būti naudojamosi tik išimtinėmis aplinkybėmis, kai kompetentinga institucija nesilaiko jai skirtos oficialios nuomonės ir kai Sąjungos teisė yra tiesiogiai taikoma finansų įstaigoms pagal galiojančius ar būsimus Sąjungos reglamentus.“

10 Pagal šio reglamento 1 straipsnio 2 dalį EBI veikia šiuo reglamentu suteiktų įgaliojimų srityje ir, be kita ko, Direktyvos 94/19 taikymo srityje, kai tie teisės aktai taikomi kredito ir finansų įstaigoms bei jas prižiūrinčioms kompetentingoms institucijoms.

11 Minėto reglamento 4 straipsnyje nustatyta:

„Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

2. kompetentingos institucijos:

<...>

iii) indėlių garantijų sistemų atveju – įstaigos, administruojančios indėlių garantijų sistemas pagal Direktyvą [94/19], arba, tais atvejais, kai indėlių garantijų sistemą administruoja privati bendrovė, tas sistemas pagal tą direktyvą prižiūrinti valdžios institucija.“

12 Reglamento Nr. 1093/2010 17 straipsnyje „Sąjungos teisės pažeidimas“ numatyta:

„1. Kai kompetentinga institucija netaiko 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų aktų arba juos taiko taip, kad pažeidžia Sąjungos teisę, įskaitant pagal 10–15 straipsnius nustatytus techninius reguliavimo standartus ir techninius įgyvendinimo standartus, visų pirma neužtikrindama, kad finansų įstaiga atitiktų tuose aktuose nustatytus reikalavimus, [EBI] turi imtis veiksmų pagal įgaliojimus, nustatytus šio straipsnio 2, 3 ir 6 dalyse.

2. Vienos ar daugiau kompetentingų institucijų, Europos Parlamento, Tarybos, Komisijos ar Bankininkystės suinteresuotųjų subjektų grupės prašymu arba savo iniciatyva [EBI] gali ištirti tariamą Sąjungos teisės pažeidimą arba jos netaikymą, apie tai pranešusi atitinkamai kompetentingai institucijai.

<...>

3. Ne vėliau kaip per du mėnesius nuo tyrimo pradžios [EBI] gali pateikti atitinkamai kompetentingai institucijai rekomendaciją, nurodydama joje veiksmus, kurių būtina imtis siekiant laikytis Sąjungos teisės.

<...>

6. Nedarant poveikio Komisijos įgaliojimams pagal SESV 258 straipsnį, jeigu kompetentinga institucija neįvykdo 4 dalyje nurodytos oficialios nuomonės per toje dalyje nustatytą laikotarpį ir jeigu būtina laiku imtis priemonių dėl tokio nesilaikymo, kad rinkoje būtų palaikomos arba atkurtos neutralios sąlygos konkurencijai arba užtikrintas sklandus finansų sistemos veikimas ir vientisumas, [EBI], jeigu atitinkami 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų aktų reikalavimai tiesiogiai taikomi finansų įstaigoms, gali priimti atskirą finansų įstaigai skirtą sprendimą, kuriuo įpareigojama imtis veiksmų, įskaitant bet kokios praktikos nutraukimą, būtinų, kad įstaiga vykdytų savo pareigas pagal Sąjungos teisę.

<...>

7. Pagal 6 dalį priimti sprendimai turi viršenybę bet kokio kompetentingų institucijų tuo pačiu klausimu priimto ankstesnio sprendimo atžvilgiu.

<...>“

Direktyva 2001/24

13 Direktyvos 2001/24 2, 5 ir 6 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(2) Šalinant [visas įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų teikimo Sąjungos viduje] kliūtis, reikėtų atsižvelgti į padėtį, kuri gali susidaryti tuo atveju, kai kredito įstaiga susiduria su problemomis, ypač tuomet, kai ji turi savo filialų kitose valstybėse narėse.

<...>

(5) Direktyva [94/19] dėl indėlių garantijų sistemų, nustačiusi kredito įstaigų privalomo dalyvavimo savo buveinės valstybės narės garantijų sistemoje principą, padidina reorganizavimo priemonių ir likvidavimo procedūros abipusio pripažinimo būtinumą.

(6) Buveinės valstybės narės administracinės ar teisminės institucijos turi turėti išimtinę įgaliojimą priimti sprendimus dėl reorganizavimo priemonių, numatytų toje valstybėje narėje galiojančiuose teisės aktuose ir praktikoje, bei tokias priemones įgyvendinti. Kadangi valstybių narių teisės aktus ir praktiką suderinti sudėtinga, būtina, kad valstybės narės abipusiai pripažintų priemones, kurias kiekviena jų taiko kredito įstaigų, turinčių jų išduotus leidimus, gyvybingumui atkurti.“

14 Pagal šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalį ji „taikoma kredito įstaigoms ir jų filialams, įsteigtiems valstybėse narėse kitose nei valstybės narės, kuriose yra jų pagrindinės buveinės, tokia prasme, kaip vartojama [2000 m. kovo 20 d. Direktyvos 2000/12/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (OL L 126, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 3 t., p. 272)] 1 straipsnio 1 ir 3 punktuose, atsižvelgiant į tos direktyvos 2 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas ir išimtis“.

15 Direktyvos 2001/24 2 straipsnio septintoje įtraukoje „reorganizavimo priemonės“ apibrėžiamos kaip „priemonės, skirtos kredito įstaigos finansinei padėčiai išsaugoti arba atkurti ir galinčios daryti poveikį trečiųjų šalių pirmiau turėtoms teisėms, įskaitant priemones, susijusias su galimybe sustabdyti mokėjimus, vykdymo priemones arba reikalavimų sumažinimą“.

16 Šios direktyvos 3 straipsnyje „Reorganizavimo priemonių priėmimas – taikoma teisė“ nustatyta:

„1. Buveinės valstybės narės administracinės arba teisminės institucijos turi išimtinę teisę priimti sprendimą dėl vienos arba kelių reorganizavimo priemonių įgyvendinimo kredito įstaigoje, įskaitant jos filialus, įsteigtus kitose valstybėse narėse.

2. Reorganizavimo priemonės taikomos laikantis buveinės valstybės narės įstatymų ir kitų teisės aktų, išskyrus atvejus, kai šioje direktyvoje numatyta kitaip.

<...>

Reorganizavimo priemonės visoje [Sąjungoje] taikomos, joms įsigaliojus jas priėmusioje valstybėje narėje.“

Rekomendacija EBA/REC/2014/02

- 17 Rekomendacijos EBA/REC/2014/02 25 konstatuojamojoje dalyje EBI konstatavo, kad BNB pažeidė Sąjungos teisę, nes nesiėmė būtinų veiksmų konstatuoti, jog KTB indėliai negražinami, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį, ir nusprendė sustabdyti visų KTB įsipareigojimų vykdymą, taip sutrukdydamas indėlininkams disponuoti taikant šioje direktyvoje numatytą indėlių garantijų sistemą apdraustais indėliais.
- 18 Pagal šios rekomendacijos 27 konstatuojamąją dalį, nors jokiame aiškiam akte nebuvo konstatuota, kad KTB indėliai yra negražinami, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, tokia išvada neatsiejama nuo 2014 m. birželio 20 d. BNB sprendimo taikyti KTB specialią priežiūrą ir sustabdyti jos įsipareigojimų vykdymą.
- 19 Šios rekomendacijos 1 punkte EBI prašė BNB ir FGVB pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį imtis visų tinkamų priemonių užtikrinti, kad būtų laikomasi įsipareigojimų pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį ir 10 straipsnio 2 ir 3 dalis, įskaitant, kiek įmanoma, aiškinti nacionalinę teisę pagal šias nuostatas.
- 20 Be to, šios rekomendacijos 2 ir 3 punktuose EBI paprašė BNB užtikrinti, kad iki 2014 m. spalio 21 d. indėlininkai galėtų naudotis savo indėlių KTB apdraustomis sumomis, t. y. kad tuo tikslu jis arba panaikintų ar apribotų dėl priežiūros priemonių atsirandančius prieigos prie indėlių apribojimus, arba priimtų Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktyje numatytą sprendimą. Tuo atveju, jei BNB per nurodytą terminą nesiimtų nė vienos iš šių priemonių, EBI prašė FGVB patikrinti indėlininkų reikalavimus KTB ir grąžinti šių indėlių apdraustąsias sumas pagal Direktyvos 94/19 10 straipsnį, nes šio sprendimo 18 punkte minėtu sprendimu KTB taikytos specialios priežiūros priemonės prilygsta sprendimui dėl šių indėlių negražinimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį.

Bulgarijos teisė

Bankų indėlių garantijų įstatymas

- 21 Remiantis *Zakon za garantirane na vlogovete v bankite* (Bankų indėlių garantijų įstatymas; DV, Nr. 49, 1998 m. balandžio 29 d.), kuriuo direktyvos 94/19 ir 2009/14 buvo perkeltos į Bulgarijos teisės sistemą, 1 straipsniu, šis įstatymas „reglamentuoja [FGVB] steigimą, uždavinius ir veiklą, taip pat indėlių grąžinimo neperžengiant garantuoto dydžio ribų procedūrą“.
- 22 Šio įstatymo 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:
- „1. [FGVB] užtikrina, kad būtų išmokėtos visos sumos, atitinkančios asmens indėlius banke, neatsižvelgiant į jų skaičių ir sumą, iki 196 000 [Bulgarijos (BGN) levų (apie 100 000 EUR)] sumos.
2. Į minėtą sumą taip pat įtraukiamos palūkanos, susikaupusios nuo [BNB] sprendimo priėmimo pagal 23 straipsnio 1 dalį dienos.“
- 23 Šio įstatymo 23 straipsnis suformuluotas taip:
- „1. [BNB] panaikinus komercinio banko licenciją vykdyti bankinę veiklą, [FGVB] kompensuoja atitinkamo banko skolas, nevirsijančias apdraustos sumos, indėlininkams.

<...>

3. Per tris darbo dienas nuo [BNB] sprendimo priėmimo pagal 1 dalį dienos kuratorius, likvidatorius ar paskirtas bankroto administratorius privalo [FGVB] valdybai pateikti informaciją apie indėlius banke.

<...>

10. Pagal galiojančius teisės aktus indėlininkai į banko turtą pareiškia reikalavimus, viršijančius iš [FGVB] gautą sumą.

<...>“

Kredito įstaigų įstatymas

24 *Zakon za kreditnite institutsii* (Kredito įstaigų įstatymas, DV, Nr. 59, 2006 m. liepos 21 d.) 36 straipsnyje numatyta:

„<...>

2. [BNB] privalo panaikinti bankui išduotą licenciją dėl jo nemokumo, jei:

1) bankas daugiau kaip septynias darbo dienas nebevykdo mokėtinų piniginių įsipareigojimų, kai ši aplinkybė yra tiesiogiai susijusi su to banko finansine padėtimi ir [BNB] mano, kad nėra tikėtina, jog mokėtini piniginiai įsipareigojimai bus įvykdyti per priimtina terminą; arba

2) banko nuosavų lėšų suma yra neigiama.

3. 2 dalyje nurodytą sprendimą [BNB] priima per penkias darbo dienas nuo banko nemokumo nustatymo.

<...>

7. Panaikinus licenciją banko veikla nutraukiama ir jis priverstinai likviduojamas.

<...>“

25 Minėto įstatymo 79 straipsnio 8 dalyje nustatyta:

„[BNB], jo struktūriniai padaliniai ir įgaliotieji asmenys atsako už žalą, padarytą vykdant jų priežiūros funkcijas, tik jei žala padaroma tyčia.“

26 Kredito įstaigų įstatymo 115 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Banko, kuriam kilo nemokumo pavojus, reorganizavimo tikslais [BNB] gali taikyti specialią priežiūrą.

2. Bankui kyla nemokumo pavojus, jei:

<...>

2) [BNB] mano, kad banko likvidžiojo turto nepakanka, kad bankas galėtų vykdyti įsipareigojimus jų mokėjimo dieną; arba

3) bankas per nurodytą terminą neįvykdė vieno ar kelių mokėtinų įsipareigojimų savo kreditoriams.

<...>“

27 Šio įstatymo 116 straipsnyje nustatyta:

„1. 115 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais [BNB] atitinkamam bankui taiko specialią priežiūrą ir <...>

2. 1 dalyje nurodytais atvejais [BNB] gali:

- 1) sumažinti palūkanas už banko įsipareigojimus iki jų vidutinio rinkos dydžio;
- 2) nustatyti laikotarpį visiškai ar iš dalies sustabdyti visų ar dalies banko įsipareigojimų vykdymą;
- 3) visiškai ar iš dalies apriboti jo veiklą;

<...>“

28 Minėto įstatymo 119 straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatyta:

„4. 116 straipsnio 2 dalies 2 punkte numatytais atvejais ir laikotarpiu, kai [BNB] pasinaudojo šiais įgaliojimais, laikoma, kad bankas nevēluoja vykdyti piniginius įsipareigojimus, kurių vykdymas buvo sustabdytas.

5. 116 straipsnio 2 dalies 2 punkte numatytais atvejais bankas nėra finansiškai atsakingas už įsipareigojimų, kurių vykdymas buvo sustabdytas atlikus specialią priežiūrą, nevykdymą. Per specialios priežiūros laikotarpį neskačiuojami nei iš anksto nustatyti delspinigiai, nei palūkanos už banko piniginių įsipareigojimų, kurių vykdymas buvo sustabdytas, nevykdymą, tačiau skaičiuojamos sutartinės palūkanos už tokius įsipareigojimus, kurios vis dėlto sumokamos nutraukus specialią priežiūrą.“

Bankų bankroto įstatymas

29 *Zakon za bankovata nesastoyatelnost* (Bankų bankroto įstatymas; DV, Nr. 92, 2002 m. rugsėjo 27 d.) 94 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Padalijant parduotą turtą skolos turi būti apmokėtos tokia tvarka:

<...>

4) <...> indėlininkų reikalavimams, kuriems netaikoma indėlių garantijų sistema;

<...>“

Valstybės ir savivaldybių atsakomybės už žalą įstatymas

30 *Zakon za otgovornostta na darzhavata i obshtinite za vredi* (Valstybės ir savivaldybių atsakomybės už žalą įstatymas, DV, Nr. 60, 1988 m. rugpjūčio 5 d.) 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybė ir savivaldybės atsako už piliečiams ir juridiniams asmenims padarytą žalą dėl jų institucijų ar tarnautojų neteisėtų veiksmų, neveikimo ar aktų vykdant administravimo veiklą.

2. Pagal 1 dalį pareikšti ieškiniai nagrinėjami *Administrativnoprotsesualen kodeks* [Administracinio proceso kodeksas] nustatyto proceso tvarka. <...>“

31 Šio įstatymo 4 straipsnyje nustatyta:

„Valstybė ir savivaldybės privalo kompensuoti visą turtinę ir neturtinę žalą, kuri yra tiesioginė ir neišvengiama žala sukėlusio įvykio pasekmė, neatsižvelgiant į tai, ar ši žala atsirado dėl darbuotojo kaltės.“

32 Minėto įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Jei įstatyme ar nutarime numatyta speciali žalos atlyginimo tvarka, šis įstatymas netaikomas.“

APK

33 Remiantis Administracinio proceso kodekso (DV, Nr. 30, 2006 m. balandžio 11 d., toliau – APK) 204 straipsnio 1 dalimi:

„Skundas [dėl žalos atlyginimo] gali būti pateikiamas panaikinus administracinį aktą pagal taikomą tvarką.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

34 2008, 2010 ir 2011 m. BT lengvatinėmis sąlygomis sudarė su KTB tris sutartis dėl neterminuotų indėlių eurai ir Bulgarijos levais. Visos indėlių sumos buvo apdraustos FGVB, šiuo atveju iki 196 000 BGN (apie 100 000 EUR).

35 2014 m. birželio 20 d. raštais KTB informavo BNB, kad sustabdo mokėjimus savo klientams dėl likvidumo trūkumo, atsiradusio dėl masinio turimų indėlių atsiėmimo. Tos pačios dienos sprendimu, papildytu 2014 m. birželio 22 d. sprendimu, kurie priimti pagal Kredito įstaigų įstatymą, BNB dėl KTB nemokumo rizikos trijų mėnesių laikotarpiui skyrė specialią priežiūrą, paskyrė administratorius, sustabdė visų KTB įsipareigojimų vykdymą ir uždraudė jai vykdyti visą veiklą, kuriai buvo suteikta banko licencija. 2014 m. birželio 22 d. pranešime spaudai BNB pareiškė, kad šių sprendimų tikslas – apsaugoti šalies finansinį stabilumą.

36 Kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, 2014 m. birželio 20 d. *Sofiyski apelativen sad* (Sofijos apeliacinis teismas, Bulgarija) laikė KTB nemokumo pradžios data, nes tą dieną jos nuosavos lėšos atitiko neigiamą sumą, kaip tai suprantama pagal Įstatymo dėl kredito įstaigų 36 straipsnio 2 dalies 2 punktą.

37 2014 m. birželio 30 d. BNB sprendimu, remiantis tuo pačiu įstatymu, nuo 2014 m. liepos 1 d. KTB indėlių palūkanų normos sumažintos iki vidutinės rinkos palūkanų normos ir nustatyta standartinių palūkanų normų skalė. Pagal šią skalę palūkanos už BT indėlius buvo skaičiuojamos kaip sutartinės palūkanos už laikotarpį iki 2014 m. lapkričio 6 d.

38 2014 m. rugsėjo 16 d. sprendimu BNB pratęsė specialios priežiūros priemonių taikymą iki 2014 m. lapkričio 20 d., atsižvelgdamas į tai, kad ir toliau egzistavo motyvai, iš pradžių pateisinę 2014 m. birželio 20 ir 22 d. sprendimų priėmimą.

39 2014 m. rugsėjo 25 d. Komisija finansų ministrui (Bulgarija) ir BNB išsiuntė oficialų pranešimą pagal SESV 258 straipsnį dėl neteisingo Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto ir 10 straipsnio 1 dalies perkėlimo ir dėl SESV 63 straipsnyje numatyto laisvo kapitalo judėjimo principo nesilaikymo. Tos pačios dienos pranešime spaudai Komisija informavo, kad pradeda procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo. Ši procedūra buvo baigta 2015 m. gruodžio 10 d.

- 40 Pateikus rekomendaciją EBA/REC/2014/02, BNB 2014 m. lapkričio 6 d. sprendimu panaikino leidimą padidinti KTB nuosavas lėšas iš lėšų, suteiktų pagal paskolos sutartį, nes KTB finansavo paskolos davėją, todėl šias lėšas teikė pati bendrovė. Be to, tos pačios dienos sprendimu BNB, remdamasis Įstatymo dėl kredito įstaigų 36 straipsnio 2 dalies 2 punktu, panaikino KTB banko licenciją.
- 41 Pagal šį sprendimą 2014 m. gruodžio 4 d. BT, tarpininkaujant FGVB, išmokėta 196 000 BGN (apie 100 000 EUR) suma ir sutartinės bei kompensacinės palūkanos už laikotarpį nuo 2014 m. birželio 30 d. iki 2014 m. lapkričio 6 d. Likusi 44 070,90 BGN (apie 22 500 EUR) indėlio likučio suma buvo įtraukta į vykdant bankroto procedūrą sudarytą pripažintų skolinių reikalavimų sąrašą pagal Bankroto įstatymo 94 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytą tvarką.
- 42 Remdamasi Valstybės ir savivaldybių atsakomybės už žalą įstatymo 1 straipsnio 1 dalimi ir APK 204 straipsnio 1 dalimi BT prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareiškė ieškinį dėl visos žalos, tiesiogiai ir nedelsiant patirtos dėl BNB veiksmų ir neveikimo pažeidžiant Sąjungos teisę, atlyginimo.
- 43 Pirmuoju reikalavimu BT prašo priteisti iš BNB jai sumokėti 8 627,96 BGN (apie 4 400 eurų) įstatymines palūkanas nuo apdraustos KTB turimų indėlių sumos už laikotarpį nuo 2014 m. birželio 30 d. iki 2014 m. gruodžio 4 d. Grįsdama šį prašymą BT teigia, kad BNB, kaip kompetentinga institucija, per Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktyje nustatytą terminą turėjo konstatuoti, kad šie indėliai yra negrąžinami, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalį. Tai, kad BNB nepriėmė tokio sprendimo, lėmė, jog FGVB iki 2014 m. gruodžio 4 d. vėlavo grąžinti apdraustus indėlius. Šio sprendimo 39 punkte minėtas Komisijos pranešimas spaudai ir rekomendacijos EBA/REC/2014/02 25 konstatuojamoji dalis patvirtina BNB neveikimo neteisėtumą.
- 44 Antruoju reikalavimu BT prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo priteisti iš BNB 44 070,90 BGN (apie 22 500 eurų) sumą, atitinkančią apdraustų indėlių sumą viršijusią sumą. Grįsdama šį prašymą BT, be kita ko, teigia, kad specialios priežiūros priemonės, kurių BNB ėmėsi KTB atžvilgiu, buvo nepagrįstos ir neproporcingos, palyginti su šio banko padėtimi 2014 m. birželio 20 d. Šiomis priemonėmis taip pat pažeisti SESV 63–65 straipsniai ir nebuvo numatytas banko reorganizavimas, nes jam reikėjo tik su likvidumu susijusios paramos. Papildomai prašoma atlyginti antrajame reikalavime nurodytą žalą, remiantis BNB atsakomybe už neteisėtą neveikimą, pasireiškiantį netinkamos priežiūros vykdymu, dėl kurios KTB padėtis pablogėjo ir kurią, beje, *Smetna palata* (Audito Rūmai, Bulgarija) nustatė ataskaitoje dėl laikotarpio nuo 2012 m. sausio 1 d. iki 2014 m. gruodžio 31 d.
- 45 Dėl ieškinio pirmojo reikalavimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad svarbu nustatyti atsakomybės tvarką, kuri turi būti taikoma šioje byloje. Šiomis aplinkybėmis jis visų pirma klausia, ar indėlininko teisė į kompensaciją, numatyta Direktyvos 94/19 7 straipsnio 6 dalyje, apima visą žalą, atsiradusią dėl indėlių negrąžinimo per nustatytą terminą, įskaitant žalą, atsiradusią dėl indėlių turinčios kredito įstaigos netinkamą priežiūrą, o gal ši sąvoka apima tik teisę susigrąžinti apdraustas indėlių sumas pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1a dalį.
- 46 Atsižvelgdamas į tai, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijos miesto administracinis teismas, Bulgarija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar pagal Sąjungos teisėje įtvirtintus lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus nacionalinis teismas privalo ieškinį *ex officio* kvalifikuoti kaip pareišką dėl ESS 4 straipsnio 3 dalyje nustatytos valstybės narės įsipareigojimo nevykdymo, kai ieškinio dalykas yra deliktinė valstybės narės atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl valstybės narės institucijos padaryto Sąjungos teisės pažeidimo, nors:
- ieškinyje ESS 4 straipsnio 3 dalis aiškiai nenurodyta kaip teisinis pagrindas, tačiau iš ieškinio motyvų matyti, kad prašymas atlyginti žalą kyla dėl Sąjungos teisės nuostatų pažeidimo,

- prašymas atlyginti žalą grindžiamas nacionalinės teisės nuostata dėl valstybės atsakomybės už vykdant administracinę veiklą atsiradusią žalą, ši atsakomybė yra objektyvioji ir atsiranda šiomis sąlygomis: institucijos ar darbuotojo aktas, veikimas ar neveikimas vykdant administracinę veiklą arba dėl jos yra neteisėtas, padaryta turtinė arba neturtinė žala, yra tiesioginis ir nedelsiant atsirandantis priežastinis žalos ir neteisėto institucijos veiksmo ryšys,
 - pagal atitinkamos valstybės narės teisę teismas ieškinio dėl valstybės atsakomybės už teisminių institucijų veiklą teisinį pagrindą turi nustatyti *ex officio*, remdamasis aplinkybėmis, kuriomis grindžiamas ieškinys?
2. Ar, remiantis Reglamento [Nr. 1093/2010] 27 konstatuojamąja dalimi, pagal šio reglamento 17 straipsnio 3 dalį priimta rekomendacija, kurioje konstatuotas valstybės narės centrinio banko padarytas Sąjungos teisės pažeidimas, susijęs su apdraustųjų indėlių išmokėjimo atitinkamos kredito įstaigos indėlininkams terminais, tokiomis aplinkybėmis, kaip šioje pagrindinėje byloje:
- šios kredito įstaigos indėlininkams suteikia teisę nacionaliniame teisme remtis rekomendacija, siekiant pagrįsti ieškinį dėl žalos atlyginimo, susijusio su būtent tuo Sąjungos teisės pažeidimu, atsižvelgiant į [EBI] turimą aiškų įgaliojimą konstatuoti Sąjungos teisės pažeidimą ir į faktą, kad rekomendacija nėra ir negali būti skirta indėlininkams ir jiems nenustato jokių tiesioginių teisinių pasekmių?
 - galioja esant sąlygai, kad pažeistoje nuostatoje turi būti numatytos aiškos ir besąlyginės pareigos, atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos [94/19] 1 straipsnio 3 punkto i papunktis, aiškinamas kartu su šios direktyvos 12 ir 13 konstatuojamosiomis dalimis, apima ne visus elementus, būtinus aiškiai ir besąlyginei valstybių narių pareigai pagrįsti, ir indėlininkams nesuteikia jokių tiesioginių teisių, ir atsižvelgiant į faktą, kad šioje direktyvoje numatytas tik minimalus suderinimas, neapimantis kriterijų, pagal kuriuos konstatuotina, jog indėliai yra negrąžinami, ir kad rekomendacija nebuvo pagrįsta kitomis aiškiomis ir besąlyginėmis Sąjungos teisės nuostatomis, susijusiomis su šiais kriterijais, būtent, be kitų, likvidumo trūkumo vertinimu ir tikimybės, kad indėlis artimiausiu metu bus išmokėtas, nebuvimu, taip pat esama pareiga paskirti skubias intervencijos priemones ir tęsti kredito įstaigos veiklą?
 - atsižvelgiant į dalyką, t. y. indėlių garantijas, ir į [EBI] įgaliojimą pagal Reglamento [Nr. 1093/2010] 26 straipsnio 2 dalį leisti rekomendacijas dėl indėlių garantijų sistemos, galioja nacionaliniam centriniam bankui, kuris neturi jokios sąsajos su nacionaline indėlių garantijų sistema ir nėra kompetentinga institucija pagal šio reglamento 4 straipsnio 2 punkto [iii papunktį]?
3. Ar iš 2004 m. spalio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paul ir kt.* (C-222/02, EU:C:2004:606, 38, 39, 43 ir 49–51 punktai), 1996 m. kovo 5 d. Sprendimo *Brasserie du pêcheur ir Factortame* (C-46/93 ir C-48/93, EU:C:1996:79, 42 ir 51 punktai), 2000 m. birželio 15 d. Sprendimo *Dorsch Consult / Taryba ir Komisija* (C-237/98 P, EU:C:2000:321, 19 punktas) ir 1971 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Zuckerfabrik Schöppenstedt / Taryba* (5/71, EU:C:1971:116 11 punktas), taip pat atsižvelgiant į dabartinius pagrindinei bylai reikšmingus Sąjungos teisės aktus, darytina išvada, kad:
- a) Direktyvos [94/19] nuostatos, visų pirma jos 7 straipsnio 6 dalis, indėlininkams suteikia teisę reikalauti iš atitinkamos valstybės narės atlyginti žalą, patirtą dėl nepakankamos jų indėlius administruojančios kredito įstaigos priežiūros, ir ar šios teisės apsiriboja apdraustųjų indėlių suma, o gal šioje nuostatoje vartojama sąvoka „kompensacija“ aiškinama plačiai?
 - b) atitinkamos valstybės narės centrinio banko siekiant reorganizuoti kredito įstaigą paskirtos tokios priežiūros priemonės, kaip taikytos pagrindinėje byloje, įskaitant Direktyvos [2001/24] 2 straipsnio septintoje įtrauktoje numatytą mokėjimų sustabdymą, yra neteisėta ir neproporcinga intervencija į indėlininkų nuosavybės teisę, pagrindžianti deliktinę atsakomybę už žalą dėl Sąjungos teisės pažeidimo, jei atitinkamos valstybės narės teisėje numatyta, jog priemonių taikymo laikotarpiu skaičiuojamos sutartinės palūkanos, o apdraustąją sumą

- viršijantys indėliai išmokami per bendrąją bankroto procedūrą ir nuo jų gali būti mokamos palūkanos, remiantis Bulgarijos [Kredito įstaigų įstatymo] 116 straipsnio 5 dalį ir [Bankų bankroto įstatymo] 4 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir 94 straipsnio 1 dalies 4 punktą?
- c) valstybės narės teisėje nustatytos sąlygos, taikomos deliktinei atsakomybei už žalą, atsiradusią dėl veikimo arba neveikimo, susijusio su valstybės narės centrinio banko turimų priežiūros įgaliojimų, kuriuos apima SESV 65 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo sritis, vykdymu, neturi prieštarauti Sąjungos teisėje nustatytoms šios atsakomybės sąlygoms ir principams, konkrečiai: principui, kad ieškinys dėl žalos atlyginimo neturi priklausyti nuo ieškinio dėl panaikinimo ir nacionalinės teisės aktuose nustatytos sąlygos, pagal kurią teisinis veikimas arba neveikimas, dėl kurio prašoma atlyginti žalą, prieš tai turi būti panaikintas, neleistinumų konstatavimo; nacionalinės teisės aktuose nustatytos institucijų arba darbuotojų, dėl kurių veiksmų prašoma atlyginti žalą, kaltės sąlygos neleistinumų principui; ieškinių dėl turtinės žalos atlyginimo sąlygai, pagal kurią ieškovas, reikšdamas ieškinį, turi būti patyręs realią ir tikrą žalą?
- d) pagal Sąjungos teisėje įtvirtintą ieškinio dėl žalos atlyginimo nepriklausomumo nuo ieškinio dėl panaikinimo principą atitinkamas institucijos veiksmas turi būti neteisėtas; ši sąlyga tapati valstybės narės nacionalinės teisės aktuose nustatytai sąlygai, pagal kurią teisinis veikimas arba neveikimas, kuriuo pagrįstas prašymas atlyginti žalą, konkrečiai kredito įstaigos reorganizavimo priemonės, turi būti panaikintas, atsižvelgiant į pagrindinės bylos aplinkybes ir į tai, kad:
- šios priemonės skirtos ne ieškovei, kuri yra kredito įstaigos indėlininkė, ir pagal nacionalinę teisę ir jurisprudenciją ji neturi teisės pareikšti ieškinių dėl atskirų sprendimų, kuriais šios priemonės buvo paskirtos ir kurie įsigaliojo, panaikinimo?
 - šioje srityje Sąjungos teisėje, visų pirma Direktyvoje [2001/24], valstybėms narėms nenustatyta aiški pareiga visiems kreditoriams numatyti priežiūros priemonių apskundimo galimybę tam, kad būtų galima konstatuoti, jog priemonės galioja?
 - valstybės narės teisės aktuose nenumatyta deliktinės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl teisėto institucijų arba darbuotojų elgesio?
- e) tuo atveju, jei būtų aiškinama, jog atitinkamo institucijos elgesio neteisėtumo sąlyga pagrindinės bylos aplinkybėmis netaikytina kredito įstaigos indėlininkų ieškiniams dėl žalos atlyginimo, kai jie grindžiami valstybės narės nacionalinio centrinio banko veikimu arba neveikimu, visų pirma ieškiniams dėl palūkanų nuo laiku neišmokėtų apdraustųjų indėlių ir dėl apdraustąją sumą viršijančių indėlių išmokėjimo, kai prašoma atlyginti žalą dėl SESV 63–65 ir 120 straipsnių, ESS 3 straipsnio ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio pažeidimo, taikytinos Europos Sąjungos Teisingumo Teismo nustatytos deliktinės atsakomybės už žalą sąlygos:
- kai ši žala atsirado dėl teisėto institucijos elgesio, visų pirma trys kumuliacinės sąlygos, t. y. realios žalos, priežastinio šios žalos ir atitinkamo veiksmo ryšio ir išskirtinio ir ypatingo žalos pobūdžio buvimo, visų pirma ieškinio dėl palūkanų mokėjimo, nes apdraustieji indėliai nebuvo išmokėti laiku, atveju, arba
 - ekonominės politikos srityje: pirmiausia sąlyga, kad [atsakomybė gali kilti] „tik dėl pakankamai akivaizdaus viršesnės asmens apsaugai skirtos teisės normos pažeidimo“, visų pirma indėlininkų ieškiniams dėl apdraustąją sumą viršijančių indėlių išmokėjimo, kai šie ieškiniai reiškiami kaip reikalavimas atlyginti žalą ir jiems taikoma nacionalinės teisės aktuose nustatyta procedūra, atsižvelgiant į didelę valstybių narių diskreciją, susijusią su SESV 65 straipsnio 1 dalies b punktu ir Direktyvoje [2001/24] numatytais priemonėmis, ir į aplinkybę, kad kredito įstaigai ir atlyginti žalą prašančiam asmeniui reikšmingos aplinkybės susijusios tik su viena valstybe nare, tačiau visiems indėlininkams taikomos tos pačios taisyklės ir konstitucinis lygybės prieš įstatymą principas?

4. Ar iš Direktyvos 94/19 10 straipsnio 1 dalies, aiškinamos kartu su 1 straipsnio 3 punkto i papunkčiu ir 7 straipsnio 6 dalimi, aiškinimo ir 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendime *Vervloet ir kt.* (C-76/15, EU:C:2016:975, 82–84 punktai) pateiktų teisinių argumentų darytina išvada, kad direktyvos nuostatų taikymo sritis apima indėlininkus, kai:

- jų indėliai laikotarpiu nuo kredito įstaigos mokėjimų sustabdymo iki jos turėtos banko licencijos panaikinimo pagal sutartis ir teisės aktų nuostatas nebuvo grąžintini ir atitinkamas indėlininkas nepareiškė, jog reikalauja grąžinti indėlį,
- jie sutiko su sąlyga, pagal kurią numatyta apdraustą indėlių sumą išmokėti pagal valstybės narės teisės aktuose nustatytą procedūrą, taip pat konkrečiai panaikinus indėlius administruojančios kredito įstaigos licenciją, ir ši sąlyga yra įvykdyta,
- pagal valstybės narės teisės aktus nurodyta indėlių sutarties sąlyga susitariančiosioms šalims turi įstatymo galią?

Ar iš šios direktyvos arba kitų Sąjungos teisės aktų nuostatų darytina išvada, kad nacionalinis teismas gali nepaisyti tokios indėlių sutarties sąlygos ir indėlininko ieškinį dėl palūkanų mokėjimo, kai apdraustieji indėliai pagal šią sutartį neišmokami laiku, gali nagrinėti atsižvelgdamas į deliktinės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl Sąjungos teisės pažeidimo, sąlygas ir remdamasis Direktyvos 94/19 7 straipsnio 6 dalimi?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 47 2018 m. rugsėjo 18 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu šios bylos nagrinėjimas buvo sustabdytas, kol bus priimtas sprendimas byloje C-571/16. Paskelbęs 2018 m. spalio 4 d. Sprendimą *Kantarev* (C-571/16, EU:C:2018:807) Teisingumo Teismas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo paklausė, ar jis ketina atsiimti šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, ar ne.
- 48 2018 m. lapkričio 9 d. nutartimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pranešė Teisingumo Teismui, kad neatsiima prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nes 2018 m. spalio 4 d. Sprendime *Kantarev* (C-571/16, EU:C:2018:807), jo nuomone, nebuvo atsakyta į visus šioje byloje iškeltus klausimus.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl trečiojo klausimo a punkto

- 49 Trečiojo klausimo a punktu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 94/19 7 straipsnio 6 dalis turi būti aiškinama taip, kad joje numatyta indėlininko teisė į kompensaciją apima tik šio indėlininko negrąžinamų indėlių, kurių suma nustatyta šios direktyvos 7 straipsnio 1a dalyje, grąžinimą pagal indėlių garantijų sistemą, o gal šios direktyvos 7 straipsnio 6 dalis indėlininkui taip pat suteikia teisę į atlyginimą žalos, atsiradusios dėl pavėluoto visų jo indėlių apdraustos sumos grąžinimo arba dėl kompetentingų nacionalinių institucijų vykdomos nepakankamos kredito įstaigos, kurios indėliai tapo negrąžinami, priežiūros.
- 50 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad vien Direktyvos 94/19 7 straipsnio 6 dalies formuluotė, pagal kurią valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad „indėlininko teisė į kompensaciją“ galėtų būti ginama pareiškus ieškinį prieš indėlių garantijų sistemą, neleidžia atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimą, todėl būtina atsižvelgti ir į šios nuostatos kontekstą, ir į šia direktyva siekiamus tikslus.

- 51 Direktyva 94/19 siekiama Sąjungoje įtvirtinti indėlininkų apsaugą tuo atveju, kai negražinami indėliai, esantys indėlių garantijų sistemai priklausančioje kredito įstaigoje (2004 m. spalio 12 d. Sprendimo *Paul ir kt.*, C-222/02, EU:C:2004:606, 26 punktą). Tuo pačiu metu ja siekiama užtikrinti bankų sistemos stabilumą, siekiant išvengti masinio indėlių atsiėmimo ne tik iš sunkumų patiriančios kredito įstaigos, bet ir iš įprastai veikiančių įstaigų, jeigu visuomenė prarastų pasitikėjimą bankų sistema (2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 56 punktą ir nurodyta jurisprudencija). Vis dėlto Direktyva 94/19, kaip matyti, visų pirma, iš jos aštuntos konstatuojamosios dalies, atliekamas tik minimalus derinimas indėlių apsaugos srityje (šiuo klausimu žr., 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Vervloet ir kt.*, C-76/15, EU:C:2016:975, 82 punktą).
- 52 Šiomis aplinkybėmis pagal Direktyvos 94/19 3 straipsnį valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad jų teritorijoje būtų įdiegta ir oficialiai pripažinta viena ar kelios indėlių garantijų sistemos, o kompetentingos institucijos, išdavusios kredito įstaigoms veiklos licenciją, įpareigojamos bendradarbiauti su indėlių garantijų sistema ir užtikrinti, kad tos kredito įstaigos, kaip indėlių garantijų sistemos narės, vykdytų įsipareigojimus. Siekiama indėlininkams garantuoti, kad kredito įstaiga, kurioje padėti jų indėliai, priklauso indėlių garantijų sistemai, t. y. taip pagal šios direktyvos nuostatas, ypač jos 7 straipsnį, užtikrinama jų teisė į kompensaciją indėlių negražinimo atveju (šiuo klausimu žr. 2004 m. spalio 12 d. Sprendimo *Paul ir kt.*, C-222/02, EU:C:2004:606, 27–29 punktus).
- 53 Tokiu atveju pagal Direktyvos 94/19 7 straipsnio 1a dalį indėlių garantijų sistemos turi užtikrinti minimalų draudimą, t. y. 100 000 eurų kiekvienam indėlininkui, su sąlyga, kad aptariamais indėliams nėra taikoma garantija, kaip numatyta pagal šios direktyvos 2 straipsnį, ir atitinkamoje valstybėje narėje nėra netaikoma garantija ar nėra numatyta mažesnė garantija, pagal šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalį.
- 54 Be to, pagal Direktyvos 94/19 10 straipsnio 1 dalį indėlių garantijų sistemos deramai patikrintas indėlininkų pretenzijas dėl negražinamų indėlių turi gebėti patenkinti per dvidešimt darbo dienų po to, kai kompetentingos valdžios institucijos priima sprendimą dėl negražinimo, kaip nurodyta šios direktyvos 1 straipsnio 3 punkte.
- 55 Iš Direktyva 94/19 siekiamų tikslų ir jos 7 straipsnio 6 dalies konteksto matyti, kad šioje nuostatoje numatyta „teisė į kompensaciją“, kurios dydis nustatytas šios direktyvos 7 straipsnio 1a dalyje, o išmokėjimo tvarka – šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje, apima tik tai, kad indėlių garantijų sistema gražina deramai patikrintas indėlininkų pretenzijas, kai kompetentingos institucijos pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį konstatuoja, kad atitinkamos kredito įstaigos turimi indėliai yra negražinami.
- 56 Ši siaurą Direktyvos 94/19 7 straipsnio 6 dalies aiškinimą patvirtina jos 24 konstatuojamoji dalis, kurioje nurodyta, kad ši direktyva negali numatyti, kad už indėlininkų apsaugą atsako valstybės narės ar jų kompetentingos institucijos, jeigu jos yra užtikrinusios, kad viena ar daugiau sistemų, numatančių garantijas indėliams ar pačioms kredito įstaigoms ir užtikrinančių kompensacijų išmokėjimą arba indėlininkų apsaugą pagal šioje direktyvoje numatytas sąlygas, yra įdiegtos ir oficialiai pripažintos.
- 57 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas jau yra nurodęs 2004 m. spalio 12 d. Sprendime *Paul ir kt.* (C-222/02, EU:C:2004:606, 50 ir 51 punktai), kad dėl to, jog indėlininkams užtikrinama Direktyvoje 94/19 numatyta kompensacija negražinamų indėlių atveju, pagal šią direktyvą indėlininkams nesuteikiama teisės remtis valstybės atsakomybe pagal Sąjungos teisę, kai jų indėliai negražinami dėl kompetentingų nacionalinių institucijų vykdomos nepakankamos priežiūros.
- 58 Ieškovės pagrindinėje byloje nurodyta aplinkybė, kad byloje, kurioje buvo priimtas pirmesniame punkte minėtas sprendimas, aptarta kredito įstaiga, priešingai nei šioje byloje aptariama kredito įstaiga, nedalyvavo indėlių garantijų sistemoje, negali pateisinti kitokio vertinimo.

- 59 Be to, kaip jau nurodė Teisingumo Teismas, negalima atmesti galimybės, kad Direktyvoje 94/19 nustatytos indėlių apsaugos praktiniam veiksmingumui gali būti pakenkta, jei nacionalinėms indėlių garantijų sistemoms tektų tiesiogiai su šios sistemos tikslu nesusijusi rizika, kaip antai susijusi su kompetentingų institucijų vykdoma kreditų įstaigų netinkama priežiūra. Iš tiesų, kuo didesnė rizika, nuo kurios reikia apsisaugoti, tuo labiau sumažinama indėlių apsauga, tuo sunkiau indėlių garantijų sistema – vienodais pagrindais – siekti šios direktyvos dvigubo tikslo, priminto šio sprendimo 51 punkte (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Vervloet ir kt.*, C-76/15, EU:C:2016:975, 84 punktą).
- 60 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, į trečiojo klausimo a punktą reikia atsakyti, kad Direktyvos 94/19 7 straipsnio 6 dalis turi būti aiškinama taip, kad joje numatyta indėlininko teisė į kompensaciją apima tik indėlių garantijų sistemos vykdomą šio indėlininko negrąžinamų indėlių grąžinimą, kurio suma nustatyta šios direktyvos 7 straipsnio 1a dalyje, kompetentingai nacionalinei institucijai priėmus sprendimą dėl atitinkamos kredito įstaigos turimų indėlių negrąžinimo remiantis šios direktyvos 1 straipsnio 3 punkto i papunkčiu, o šios direktyvos 7 straipsnio 6 dalimi negali būti grindžiama indėlininko teisė į atlyginimą žalos, atsiradusios dėl pavėluoto visų jo indėlių apdraustos sumos grąžinimo arba dėl kompetentingų nacionalinių institucijų vykdomos nepakankamos kredito įstaigos, kurios indėliai tapo negrąžinami, priežiūros.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 61 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktis, siejamas su 7 straipsnio 6 dalimi ir 10 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinės teisės aktus ar sutarties sąlygą, pagal kuriuos kredito įstaigos, kurios mokėjimai buvo sustabdyti, turimi indėliai tampa mokėtini tik po to, kai kompetentinga institucija panaikina šiai įstaigai išduotą banko licenciją, ir su sąlyga, kad indėlininkas aiškiai pareikalavo indėlių grąžinti. Jei atsakymas būtų teigiamas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar pagal šias arba kitas Sąjungos teisės nuostatas jis privalo netaikyti šių nacionalinės teisės aktų arba sutarties sąlygos, kad galėtų priimti sprendimą dėl grąžinant apdraustą tokio indėlio sumą pasibaigus šioje direktyvoje numatytam terminui neva patirtos žalos atlyginimo.
- 62 Pirma, reikia priminti, kad pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį sąvoka „negrąžinamas indėlis“, kaip ji suprantama pagal šią direktyvą, reiškia „pasibaigusio termino ir išmokėtiną indėlį, kurio kredito įstaiga neišmokėjo pagal jam taikomas teises ir sutartines sąlygas“, kai kompetentingos institucijos ne vėliau kaip per penkis darbo dienas po to, kai pirmą kartą nustatė, kad kredito įstaiga negrąžino pasibaigusio termino mokėtinų indėlių, konstatavo, kad dėl su jos finansinėmis aplinkybėmis tiesiogiai susijusių priežasčių „ši kredito įstaiga tuo metu negalėjo grąžinti indėlių ir atsižvelgiant į jos padėtį neturi galimybių tai padaryti artimiausiu metu“.
- 63 Kaip aiškiai matyti iš Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunkčio pirmos pastraipos, būtina ir pakankama sąlyga konstatuoti, jog pasibaigusio termino mokėtinas indėlis negrąžinamas, yra ta, kad kompetentingos institucijos nuomone, dėl su finansinėmis aplinkybėmis tiesiogiai susijusių priežasčių kredito įstaiga tuo metu negali grąžinti indėlių ir, atsižvelgiant į jos padėtį, neturi galimybių to padaryti artimiausiu metu (žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 49 punktą). Be to, remiantis šios direktyvos 1 straipsnio 3 punkto i papunkčio antra pastraipa, kompetentingai institucijai nustatytas maksimalus penkių dienų terminas besąlyginei ir pakankamai tiksliai pareigai įvykdyti – priimti tokį sprendimą, yra imperatyvus terminas, nuo kurio jokioje kitoje šios direktyvos nuostatoje nenumatyta galimybės nukrypti (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 60 ir 100 punktus). Taigi iš Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunkčio formuluotės matyti, kad jame įtvirtinta besąlyginė

ir pakankamai tiksliai pareiga, suteikianti teisių privatiems asmenims, vadinasi, jame numatyta tiesioginio veikimo taisyklė (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 98-104 punktus).

- 64 Antra, Direktyvos 94/19 sistemoje, viena vertus, sprendimas dėl kredito įstaigos indėlių negrąžinimo, kuriuo pradedama procedūra dėl nacionalinių indėlių garantijų sistemų intervencijos, nustato, kad remiantis šios direktyvos 7 straipsniu šios sistemos grąžina šių indėlių apdraustas sumas. Kita vertus, remiantis šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalimi, šis sprendimas yra termino, per kurį turi būti grąžinama, t. y. dvidešimt darbo dienų, atskaitos taškas (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 72 punktą).
- 65 Kadangi šis sprendimas susijęs su kredito įstaigos objektyvia finansine situacija ir bendrai su visais šios kredito įstaigos turimais indėliais, o ne su kiekvienu iš jų, pakanka, kad būtų konstatuota, jog minėta kredito įstaiga negrąžino kai kurių indėlių ir kad Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktyje skelbiamos sąlygos yra įvykdytos, tam, kad būtų pripažinta, jog negrąžinami yra visi tos pačios įstaigos turimi indėliai (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 82 punktą), įskaitant tuos, kurie šio sprendimo priėmimo dieną nebuvo pasibaigusio termino ir išmokėtini pagal taikomas teises ir sutarties sąlygas ir kredito įstaiga jų neturėjo grąžinti.
- 66 Kaip išvados 71 punkte pažymėjo generalinis advokatas, net jei kompetentinga institucija negali atsižvelgti į pagal taikytinas teises aktuose ir sutartyje nustatytas sąlygas nepasibaigusio termino neišmokėtiną indėlį, siekdama nustatyti, ar indėliai negrąžinami, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį, remiantis ta pačia nuostata toks indėlis turi būti laikomas grąžintinu nuo to momento, kai kompetentinga įstaiga nustatė, kad atitinkamos kredito įstaigos turimi indėliai yra negrąžinami.
- 67 Tokį aiškinimą patvirtina Direktyva 94/19 siekiamas dvejopas tikslas, primintas šio sprendimo 51 punkte. Iš tiesų, kaip išvados 58 punkte pažymėjo generalinis advokatas, jei nepasibaigusio termino neišmokėtini indėliai, kurie tuo metu, kai kompetentinga institucija pagal šios direktyvos 1 straipsnio 3 punkto i papunktį konstatuoja, kad tam tikri kredito įstaigos turimi indėliai negrąžinami, nebuvo apdrausti, kaip numatyta šioje direktyvoje, atitinkami indėlininkai rizikuoja neatgauti savo indėlių, o bankų sistemos stabilumui kyla grėsmė dėl visuomenės prarasto pasitikėjimo indėlių draudimu.
- 68 Šiomis aplinkybėmis remiantis tuo, kad indėlių garantijų sistema grąžino indėlininkui sumas, atitinkančias dar nepasibaigusio termino neišmokėtinus indėlius, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punktą, negalima daryti išvados, kad šia sistema nukrypstama nuo šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje numatytos pareigos.
- 69 Darytina išvada, kad Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktis, siejamas su šios direktyvos 7 straipsnio 6 dalimi ir 10 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad indėlio, kuris pagal jam taikomas teises ir sutarties sąlygas nėra pasibaigusio termino ir išmokėtinas, turėtojas gali remtis teise į su šiuo indėliu susijusios apdraustos sumos grąžinimą, kai kompetentinga institucija priima sprendimą dėl atitinkamos kredito įstaigos turimų indėlių negrąžinimo.
- 70 Trečia, kadangi sprendimą dėl kredito įstaigos turimų indėlių negrąžinimo lemia tik Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktyje nurodytos sąlygos, primintos šio sprendimo 62 punkte, jis negali priklausyti nei nuo atitinkamos kredito įstaigos banko licencijos panaikinimo, nei nuo sąlygos, kad šio indėlio turėtojas prieš tai atitinkamoje kredito įstaigoje pateikė prašymą jį atsiimti, kuris nebuvo patenkintas (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 69 ir 87 punktus ir rezoliucinės dalies 1 ir 3 punktą). Šios Direktyvos 94/19 nuostatos turi būti aiškinamos kaip draudžiančios nacionalinės teisės aktus, kuriuose nustatyti tokie reikalavimai arba leidžiama juos numatyti sutarties sąlygose.

- 71 Tokiomis aplinkybėmis primintina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją visais atvejais, kai direktyvos nuostatos savo turiniu yra besąlygiškos ir pakankamai tikslios, privatus asmenys gali jomis remtis nacionaliniuose teismuose prieš valstybę narę, jeigu ji per nustatytą terminą neperkėlė direktyvos į nacionalinę teisę arba perkėlė ją netinkamai. Besąlyginėmis ir pakankamai tikslėmis direktyvos nuostatomis teisės subjektai gali remtis ne tik prieš valstybę narę ir visus jos valdymo organus, bet ir prieš organizacijas arba subjektus, kurie skiriasi nuo privačių asmenų ir turi būti prilyginti valstybei, nes jie yra arba viešosios teisės reglamentuojami juridiniai asmenys, kurie sudaro valstybę plačiąja prasme, arba pavaldūs valstybės institucijai ar jos kontroliuojami, arba yra šios institucijos įpareigoti vykdyti su viešuoju interesu susijusį uždavinį, ir šiuo tikslu jiems buvo suteikti specialūs įgaliojimai (šiuo klausimu žr. 2017 m. spalio 10 d. Sprendimo *Farrell*, C-413/15, EU:C:2017:745, 32–34 punktus ir 2018 m. kovo 22 d. Sprendimo *Anisimovienė ir kt.*, C-688/15 ir C-109/16, EU:C:2018:209, 109 punktą).
- 72 Be to, kiekvienas nacionalinis teismas, neperžengdamas savo kompetencijos ribų, turi pareigą savo iniciatyva nagrinėjamoje byloje netaikyti nacionalinės nuostatos, kuri prieštarauja tiesioginio veikimo Sąjungos teisės nuostatai, neprašydamas iš pradžių šią nuostatą panaikinti teisėkūros ar kitomis konstitucinėmis priemonėmis ar nelaukdamas, kol tai bus padaryta (šiuo klausimu žr. 2018 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality ir Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 35 punktą ir 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 160 ir 161 punktus ir nurodytą jurisprudenciją).
- 73 Taigi, kadangi, kaip priminta šio sprendimo 63 punkte, Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktis veikia tiesiogiai, nacionalinis teismas, kuriam ieškinį pareiškė negrąžinamo indėlio, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, turėtojas, siekdamas, kad būtų atlyginta žala, patirta dėl pavėluoto šio indėlio apdraustos sumos grąžinimo, remdamasis Sąjungos teisės viršenybės principu, turi netaikyti nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią šios sumos grąžinimas priklauso nuo šio sprendimo 70 punkte minėtų sąlygų.
- 74 Nagrinėdamas tokį ieškinį nacionalinis teismas taip pat neturi atsižvelgti į sutarties sąlygą, kuri tik atspindi su Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunkčiu nesuderinamą nacionalinės teisės nuostatą. Kaip išvados 69 punkte nurodė generalinis advokatas, kadangi ši sutarties sąlyga perteikia su Sąjungos teise nesuderinamos nacionalinės teisės nuostatos turinį, nacionalinis teismas turi šiai sąlygai taikyti pasekmes, susijusias su jos neatiktimi Sąjungos teisei.
- 75 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktis, siejamas su 7 straipsnio 6 dalimi ir 10 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai arba sutarties sąlyga, kad kredito įstaigos, kurios mokėjimai buvo sustabdyti, turimas indėlis tampa mokėtinas tik po to, kai kompetentinga institucija panaikina šiai įstaigai išduotą banko licenciją, ir su sąlyga, kad indėlininkas aiškiai pareikalavo iš įstaigos indėlį grąžinti. Pagal Sąjungos teisės viršenybės principą kiekvienas nacionalinis teismas, nagrinėjantis ieškinį dėl žalos, neva patirtos dėl tokio indėlio apdraustos sumos grąžinimo pasibaigus šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje numatytam terminui, atlyginimo, siekdamas išnagrinėti šį ieškinį, turi netaikyti šių nacionalinės teisės aktų arba sutarties sąlygos.

Dėl antrojo klausimo

- 76 Antrojo klausimo pirma dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1093/2010 17 straipsnio 3 dalis, siejama su jo 27 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinama taip, kad pagal šią nuostatą priimta EBI rekomendacija, kurioje konstatuojamas Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunkčio pažeidimas, kaip antai Rekomendacija EBA/REC/2014/02, gali remtis indėlininkas, grįsdamas ieškinį dėl šiuo Sąjungos teisės pažeidimu padarytos žalos atlyginimo, net jei šis indėlininkas nėra rekomendacijos adresatas.

- 77 Šio klausimo antroje dalyje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar Rekomendacija EBA/REC/2014/02 galioja, nes, pirma, joje konstatuojamas Sąjungos teisės nuostatos, kurioje, šio teismo teigimu, neapibrėžta aiški ir besąlygiška pareiga, kaip ji suprantama pagal šio reglamento 27 konstatuojamąją dalį, pažeidimas, ir, antra, ji skirta BNB, kuris, kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nesusijęs su nacionaline indėlių garantijų sistema ir nėra kompetentinga institucija, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 punkto iii papunktį.

Dėl Reglamento Nr. 1093/2010 17 straipsnio 3 dalies aiškinimo

- 78 Reglamento Nr. 1093/2010 17 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad EBI gali ne vėliau kaip per du mėnesius nuo 2 dalyje nurodyto tyrimo pradžios pateikti atitinkamai kompetentingai institucijai rekomendaciją dėl priemonių, kurių reikia imtis, kad būtų laikomasi Sąjungos teisės. Tokia rekomendacija pateikiama pasibaigus EBI pradėtam tyrimui tuo atveju, kai nacionalinėms priežiūros institucijoms priekaištaujama dėl įtariamo Sąjungos teisės, visų pirma šio reglamento 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų aktų, įskaitant Direktyvą 94/19, netaikymo, neteisingo ar nepakankamo taikymo.
- 79 Kaip generalinis advokatas priminė išvados 76 punkte, EBI rekomendacija, grindžiama Reglamento Nr. 1093/2010 17 straipsnio 3 dalimi, priklauso SESV 288 straipsnio penktoje pastraipoje numatytai Sąjungos teisės aktų kategorijai, nes pastarojoje nuostatoje tokius aktus priimti įgaliotoms institucijoms suteikiama skatinimo ir įtikinimo galia, kuri skiriasi nuo galios priimti privalomus aktus (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 20 d. Sprendimo *Belgija / Komisija*, C-16/16 P, EU:C:2018:79, 26 punktą).
- 80 Tokiu atveju iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad, nors rekomendacijos neturi privalomojo teisinio poveikio, nacionaliniai teismai privalo atsižvelgti į jas, kai nagrinėja jiems pateiktus ginčus, be kita ko, tuomet, kai jomis siekiama papildyti privalomąsias Sąjungos nuostatas (šiuo klausimu žr. 1989 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Grimaldi*, C-322/88, EU:C:1989:646, 18 punktą; 2003 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Altair Chimica*, C-207/01, EU:C:2003:451, 41 punktą ir 2016 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Koninklijke KPN ir kt.*, C-28/15, EU:C:2016:692, 41 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 81 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, į antrojo prejudicinio klausimo pirmą dalį reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1093/2010 17 straipsnio 3 dalis, siejama su jo 27 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinama taip, kad nacionalinis teismas, siekdamas išspręsti jam pateiktą bylą, turi atsižvelgti į remiantis šia nuostata priimtą EBI rekomendaciją, ypač kai nagrinėjamas ieškinys dėl valstybės narės atsakomybės už žalą, padarytą privačiam asmeniui dėl Sąjungos teisės, susijusios su tyrimo procedūra, po kurios buvo priimta ši rekomendacija, netaikymo, neteisingo ar nepakankamo taikymo. Privatūs asmenys, nukentėję dėl tokioje rekomendacijoje nustatyto Sąjungos teisės pažeidimo, net jeigu jie nėra rekomendacijos adresatai, turi turėti galimybę ją remtis, kad kompetentinguose nacionaliniuose teismuose būtų pripažinta atitinkamos valstybės narės atsakomybė dėl minėto Sąjungos teisės pažeidimo.

Dėl Rekomendacijos EBA/REC/2014/02 galiojimo

- 82 Pirmiausia primintina, kad nors SESV 263 straipsnyje nenumatyta galimybės Teisingumo Teismo kontrolę taikyti rekomenduojamojo pobūdžio aktams pareiškus ieškinį dėl panaikinimo, iš ESS 19 straipsnio 3 dalies b punkto ir SESV 267 straipsnio pirmosios pastraipos b punkto matyti, jog Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus dėl visų be išimties Sąjungos institucijų priimtų aktų išaiškinimo ir galiojimo (šiuo klausimu žr. 1989 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Grimaldi*, C-322/88, EU:C:1989:646, 8 punktą; 2017 m. birželio 13 d. Sprendimo *Florescu ir kt.*,

C-258/14, EU:C:2017:448, 71 punktą; 2018 m. vasario 20 d. Sprendimo *Belgija / Komisija*, C-16/16 P, EU:C:2018:79, 44 punktą ir 2019 m. gegužės 14 d. Sprendimo *M ir kt. (Pabėgėlio statuso panaikinimas)*, C-391/16, C-77/17 ir C-78/17, EU:C:2019:403, 71 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).

- 83 Darytina išvada, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti prejudicinį sprendimą dėl Rekomendacijos EBA/REC/2014/02, kuria EBI prašė BNB ir FGVB imtis būtinų priemonių Direktyvai 94/19 atitikti, be kita ko, nutraukti jos 1 straipsnio 3 punkto i papunkčio pažeidimą, galiojimo.
- 84 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo teigimu, kadangi, priešingai nei Reglamento Nr. 1093/2010 27 konstatuojamojoje dalyje, šia nuostata nenustatomos aiškos ir besąlyginės valstybių narių pareigos ir tiesiogiai nesukuriamos indėlininkų teisės, Rekomendacijoje EBA/REC/2014/02 nebuvo galima teigti, kad minėta nuostata buvo pažeista.
- 85 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad Direktyva 94/19 yra vienas iš Sąjungos teisės aktų, nurodytų Reglamento Nr. 1093/2010 1 straipsnio 2 dalyje, todėl pagal šio reglamento 17 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies pirmą pastraipą EBI gali tirti, ar kompetentinga institucija tariai netaikė šios direktyvos nuostatų, jas taikė neteisingai ar nepakankamai.
- 86 Be to, kaip konstatuota šio sprendimo 63 punkte, Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktyje, be to, kad jis veikia tiesiogiai ir yra teisės norma, kuria siekiama suteikti teisių, leidžiančių indėlininkams pareikšti ieškinį dėl žalos, padarytos dėl pavėluoto jų indėlių grąžinimo, atlyginimo pažeidžiant šią nuostatą, kompetentingai institucijai nustatoma besąlyginė ir pakankamai tiksli pareiga, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 punkto iii papunktį.
- 87 Šiomis aplinkybėmis, kaip išvados 116 punkte pažymėjo generalinis advokatas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo abejonės dėl Rekomendacijos EBA/REC/2014/02 galiojimo, kiek Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktyje nenustatytos aiškos ir besąlyginės pareigos, yra nepagrįstos.
- 88 Reikia pridurti, kad Reglamento Nr. 1093/2010 27 konstatuojamoji dalis, kiek joje nurodyta, kad šio reglamento 17 straipsnyje numatytas mechanizmas „turėtų būti taikomas tose srityse, kuriose Sąjungos teisė apibrėžia aiškas ir besąlygines pareigas“, negali būti suprantama taip, kad rekomendacijos pagal minėto reglamento 17 straipsnio 3 dalį priėmimas siejamas su sąlyga, kad ši rekomendacija būtina susijusi su Sąjungos teisės norma, nustatančia aiškas ir besąlygines pareigas.
- 89 Iš tiesų tik Reglamento Nr. 1093/2010 17 straipsnio 6 dalyje, kaip nurodyta šio reglamento 29 konstatuojamojoje dalyje, nustatyta EBI individualaus sprendimo finansų įstaigos atžvilgiu priėmimo sąlyga, kad šis sprendimas būtų pagrįstas nuostata, esančia šio reglamento 1 straipsnio 2 dalyje nurodytame akte, kuris „tiesiogiai taikomas finansų įstaigoms“. Vis dėlto tokia sąlyga nenurodyta nei minėto reglamento 17 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kurios susijusios su tyrimo procedūros pradžia, nei to paties reglamento 17 straipsnio 3 dalyje, kurioje reglamentuojamas EBI rekomendacijos pateikimas. Taigi, jei pagal Reglamento Nr. 1093/2010 17 straipsnio 2 ir 3 dalis EBI suteikta kompetencija būtų ribojama tik tais atvejais, kai ginčijamos aiškos ir besąlyginės Sąjungos teisės nuostatos, būtų nustatyta šiose nuostatose nenumatyta papildoma sąlyga.
- 90 Nors Sąjungos teisės akto konstatuojamosios dalys gali patikslinti šio akto nuostatų turinį ir pateikti paaiškinimų dėl akto autoriaus valios, vis dėlto jos neturi privalomosios teisinės galios ir jomis negalima remtis nei siekiant nukrypti nuo pačių konkreto akto nuostatų, nei aiškinant šias nuostatas akivaizdžiai priešingai jų tekstui (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Puppinck ir kt. / Komisija*, C-418/18 P, EU:C:2019:1113, 75 ir 76 punktus ir nurodytą jurisprudenciją).

- 91 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo abejonės dėl Rekomendacijos EBA/REC/2014/02 galiojimo susijusios, be kita ko, su aplinkybe, kad ji buvo skirta FGVB ir BNB, nors, šio teismo teigimu, šios rekomendacijos pateikimo dieną BNB nebuvo susijęs su nacionaline indėlių garantijų sistema ir nebuvo kompetentinga institucija, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 punkto iii papunktį.
- 92 Iš šios nuostatos matyti, kad „kompetentingos institucijos“, kaip jos suprantamos pagal šį reglamentą, yra „indėlių garantijų sistemų atveju – įstaigos, administruojančios indėlių garantijų sistemas pagal Direktyvą [94/19], arba tais atvejais, kai indėlių garantijų sistemą administruoja privati bendrovė, tas sistemas pagal tą direktyvą prižiūrinti valdžios institucija“.
- 93 Be to, ši nuostata turi būti aiškinama kartu su Direktyvos 94/19 3 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią kiekviena valstybė narė užtikrina, kad jos teritorijoje būtų įdiegta ir oficialiai pripažinta viena ar kelios indėlių garantijų sistemos, ir šios direktyvos 1 straipsnio 3 punkto i papunkčiu, pagal kurį valstybėms narėms paliekama diskrecija paskirti instituciją, kompetentingą konstatuoti, kad indėliai negražinami (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 99 punktą).
- 94 Kaip išvados 107 punkte pažymėjo generalinis advokatas, byloje, kurioje priimtas 2018 m. spalio 4 d. Sprendimas *Kantarev* (C-571/16, EU:C:2018:807), buvo nustatyta, kad BNB yra institucija, kompetentinga konstatuoti, kad indėliai negražinami pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį.
- 95 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į 2014 m. spalio 17 d., kai EBI pateikė Rekomendaciją EBA/REC/2014/02 BNB, taikytinus Bulgarijos teisės aktus, turi patikrinti, ar jis yra įstaiga, atsakinga už nacionalinės indėlių garantijų sistemos administravimą arba prireikus jos priežiūrą pagal Direktyvą 94/19, visų pirma – ar jis yra institucija, kompetentinga konstatuoti, kad indėliai negražinami pagal šios direktyvos 1 straipsnio 3 punkto i papunktį.
- 96 Šiuo tikslu jis, be kita ko, turi patikrinti, ar galima aiškinti kaip suderinamą su šia nuostata Kredito įstaigų įstatymo 36 straipsnį, pagal kurį BNB suteikiama kompetencija privalomai panaikinti bankui išduotą licenciją, jeigu jis daugiau nei septynias darbo dienas nebevykdo savo mokėtinų piniginių įsipareigojimų, kai šis nevykdymas tiesiogiai susijęs su banko finansine padėtimi ir kai BNB mano, kad nėra tikėtina, jog mokėtini piniginiai įsipareigojimai bus įvykdyti per priimtą terminą, o sprendimas dėl panaikinimo turi būti priimtas per penkias darbo dienas nuo tokio konstatavimo.
- 97 Bet kuriuo atveju sprendimo dėl indėlių negražinimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį, nepriėmimas gali būti laikomas pakankamai akivaizdžiu Sąjungos teisės pažeidimu ir leisti kilti valstybės narės atsakomybei už Sąjungos teisės pažeidimą (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 115 punktą).
- 98 Tiesa, kad Rekomendacijoje EBA/REC/2014/02 EBI nusprendė, jog, nesant aiškaus akto, kuriuo konstatuojama, kad KTB indėliai yra negražinami, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį, BNB sprendimas taikyti KTB specialią priežiūrą ir sustabdyti jos įsipareigojimų vykdymą prilygintinas tokiam sprendimui.
- 99 Vis dėlto, kaip Teisingumo Teismas jau nusprendė, indėliai negražinamais turi būti pripažinti aiškiu kompetentingos nacionalinės institucijos aktu ir toks pripažinimas negali būti preziumuojamas remiantis kitais nacionalinių institucijų aktais (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 73 ir 77 punktus).

- 100 Iš to darytina išvada, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, siekdamas išspręsti ginčą pagrindinėje byloje, negali remtis Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunkčiui, kaip ji yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, prieštaraujančia prielaida, kad BNB sprendimas taikyti KTB specialią priežiūrą ir sustabdyti jos įsipareigojimų vykdymą gali būti prilyginamas sprendimui dėl KTB indėlių negrąžinimo.
- 101 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, į antrojo klausimo antrą dalį reikia atsakyti taip: Rekomendacija EBA/REC/2014/02 yra negaliojanti tiek, kiek ja BNB sprendimas taikyti KTB specialią priežiūrą ir sustabdyti jos įsipareigojimų vykdymą prilyginamas sprendimui dėl indėlių negrąžinimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktį.

Dėl trečiojo klausimo b punkto

- 102 Trečiojo klausimo b punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2001/24 2 straipsnio septinta įtrauka, siejama su Chartijos 17 straipsnio 1 dalimi ir 52 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad mokėjimų sustabdymo priemonė, kaip nacionalinio centrinio banko taikoma priežiūros priemonė kredito įstaigai reorganizuoti, yra neteisėta ir neproporcinga intervencija į indėlininkų nuosavybės teisę šioje kredito įstaigoje, galinti pagrįsti teisę į žalos, šių indėlininkų patirtos dėl Sąjungos teisės pažeidimo, kompensavimą, net jei priemonės taikymo laikotarpiu skaičiuojamos sutartinės palūkanos, o apdraustąją sumą viršijantys indėliai gali būti grąžinami su palūkanomis per nacionalinėje teisėje numatytą bendrąją bankroto procedūrą.
- 103 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Direktyva 2001/24, kaip matyti iš jos 6 konstatuojamosios dalies, įtvirtina priemonių, kurių kiekviena valstybė narė imasi, siekdama atkurti kredito įstaigų, kurioms išduoti leidimai, gyvybingumą, abipusio pripažinimo sistemą, nesiekiant suderinti nacionalinės teisės aktų šioje srityje (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 24 d. Sprendimo *LBi*, C-85/12, EU:C:2013:697, 22 punktą ir 2016 m. liepos 19 d. Sprendimo *Kotnik ir kt.*, C-526/14, EU:C:2016:570, 104 punktą).
- 104 Be to, priešingai, nei teigia BNB, Direktyva 2001/24 gali būti taikoma išimtinai valstybės narės vidaus situacijai. Iš tiesų, kaip matyti iš šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies, siejamos su 2 konstatuojamąja dalimi, formuluotės, ji taikoma kredito įstaigoms ir jų filialams, įsteigtiems kitose valstybėse narėse, nei yra jų pagrindinės buveinės. Be to, net jei Direktyva 2001/24 konkrečiai siekiama reglamentuoti situaciją, kuri gali susiklostyti kredito įstaigoje, turinčioje filialų kitose valstybėse narėse, nėra jokių požymių, kad joje numatytos reorganizavimo priemonės būtų taikomos tik tokiai tarpvalstybinio pobūdžio situacijai.
- 105 Pagal Direktyvos 2001/24 2 straipsnio septintą įtrauką reorganizavimo priemonėmis, kaip jos suprantamos pagal šią direktyvą, laikomos priemonės, viena vertus, skirtos kredito įstaigos finansinei padėčiai išsaugoti arba atkurti ir, kita vertus, galinčios daryti poveikį trečiųjų šalių pirma turėtoms teisėms. Visų pirma, tokiomis reorganizavimo priemonėmis turi būti laikomos priemonės, sustabdančios mokėjimus, su sąlyga, be kita ko, kaip matyti iš šios direktyvos 6 konstatuojamosios dalies ir 3 straipsnio 1 dalies, kad jas priėmė administracinė ar teisminė institucija (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 19 d. Sprendimo *Kotnik ir kt.*, C-526/14, EU:C:2016:570, 110 punktą).
- 106 Be to, atsižvelgiant į tai, kad tokios mokėjimo sustabdymo priemonės pagal Direktyvos 2001/24 2 straipsnio septintą įtrauką turi būti laikomos įgyvendinančiomis Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, jos turi atitikti Chartijoje įtvirtintas pagrindines teises, visų pirma nuosavybės teisę, garantuojamą 17 straipsnio 1 dalyje (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 17–19 punktus ir 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *Moro*, C-646/17, EU:C:2019:489, 66 ir 67 punktus ir nurodytą jurisprudenciją).

- 107 Vis dėlto Chartijos 17 straipsnio 1 dalyje garantuojama teisė į nuosavybę nėra absoliuti ir naudojimas ja gali būti ribojamas, su sąlyga, kad tie ribojimai, kaip nustatyta Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje, numatyti įstatymo, nekeičia šios teisės esmės ir, laikantis proporcingumo principo, yra būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus arba reikalingi tam, kad būtų apsaugotos kitų asmenų teisės ir laisvės (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Ledra Advertising ir kt. / Komisija ir ECB*, C-8/15 P à C-10/15 P, EU:C:2016:701, 69 ir 70 punktus ir nurodytą jurisprudenciją).
- 108 Kadangi mokėjimų sustabdymo priemonėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, siekiama apsaugoti arba atkurti kredito įstaigos finansinę padėtį, jos turi būti laikomos iš tikrųjų atitinkančiomis Sąjungos pripažintą bendrojo intereso tikslą. Iš tiesų finansinės paslaugos vaidina pagrindinį vaidmenį Sąjungos ekonomikoje, nes bankai ir kredito įstaigos yra esminis įvairiose rinkose veikiančių įmonių finansavimo šaltinis. Be to, bankai dažnai glaudžiai susiję tarpusavyje, daugelis jų vykdo veiklą tarptautiniu lygmeniu. Dėl šios priežasties vieno ar kelių bankų sunkumai gali greitai išplisti po kitus valstybės narės ar kitų valstybių narių bankus. Dėl to kyla rizika, kad neigiamą šalutinį poveikį patirs ir kiti ekonomikos sektoriai (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 19 d. Sprendimo *Kotnik ir kt.*, C-526/14, EU:C:2016:570, 50 punktą; 2016 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Ledra Advertising ir kt. / Komisija ir ECB*, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, EU:C:2016:701, 72 punktą).
- 109 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas pagrindinės bylos aplinkybes, turi nustatyti, ar nagrinėjamos priežiūros priemonės, atsižvelgiant į siekiamus tikslus, yra neproporcinga ir neleistina intervencija, pažeidžianti pačią ieškovės pagrindinėje byloje teisės į nuosavybę esmę, be kita ko, ar, atsižvelgiant į neišvengiamą finansinių nuostolių, kurių indėlininkai patirtų KTB bankroto atveju, riziką, kitos, mažiau ribojančios priemonės, kaip antai KTB mokėjimų dalinis sustabdymas ar jo veiklos dalinis ribojimas, leistų pasiekti tuos pačius rezultatus.
- 110 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos priežiūros priemonės buvo ribotos laiko atžvilgiu ir kad šiuo laikotarpiu pagal nacionalinės teisės aktus sutartinės palūkanos buvo skaičiuojamos už sustabdytus piniginius įsipareigojimus. Be to, nors KTB turimų indėlių apdrausta suma buvo grąžinta ieškovei pagrindinėje byloje tarpininkaujant FGVB, jos indėlių suma, viršijanti apdraustą sumą, vis dar gali būti grąžinta per šio banko bankroto procedūrą.
- 111 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, į trečiojo klausimo b punktą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2001/24 2 straipsnio septinta įtrauka, siejama su Chartijos 17 straipsnio 1 dalimi ir 52 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad nacionalinio centrinio banko kredito įstaigai taikoma mokėjimų sustabdymo priemonė, kaip reorganizavimo priemonė, skirta apsaugoti arba atkurti šios įstaigos finansinei padėčiai, yra nepateisinama ir neproporcinga intervencija į naudojamą indėlininkų nuosavybės teisėmis toje įstaigoje, jeigu ja nepaisoma esminio šios teisės turinio ir jei, atsižvelgiant į neišvengiamą finansinių nuostolių riziką, kurią indėlininkai būtų patyrę įstaigos bankroto atveju, kitos, mažiau ribojančios priemonės būtų leidusios pasiekti tuos pačius rezultatus, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl trečiojo klausimo c–e punktų

- 112 Trečiojo klausimo c–e punktais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar principai, kuriuos Teisingumo Teismas nustatė valstybės narės atsakomybės už privatiems asmenims padarytą žalą dėl Sąjungos teisės pažeidimo srityje, turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos privačių asmenų teisė gauti atitinkamos nacionalinės institucijos padarytos žalos atlyginimą priklauso nuo, pirma, išankstinio žalą sukėlusio veiksmo ar neveikimo panaikinimo, antra, žalos tyčinio pobūdžio ir, trečia, privataus asmens pareigos įrodyti, kad ieškinio dėl žalos atlyginimo pateikimo momentu ta materialinė žala yra reali ir aiški.

- 113 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją valstybės atsakomybės už privatiems asmenims padarytą žalą jai pažeidus Sąjungos teisę principas yra būdingas sutarčių, kuriomis ši direktyva grindžiama, sistemai. Nukentėję privatūs asmenys turi teisę į žalos atlyginimą, jeigu įvykdytos trys sąlygos: pažeista Sąjungos teisės norma siekiama suteikti privatiems asmenims teisių, jos pažeidimas yra pakankamai aiškus ir yra tiesioginis to pažeidimo ir šių asmenų patirtos žalos priežastinis ryšys (2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 92 ir 94 punktai ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 114 Nors Sąjungos teisėje neatmetama galimybė, kad valstybės narės atsakomybė už Sąjungos teisės pažeidimą gali kilti esant ne tokioms griežtoms sąlygoms remiantis nacionaline teise, pagal ją draudžiama nacionalinėje teisėje nustatyti papildomų sąlygų šiuo klausimu (2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 120 ir 121 punktai ir nurodyta jurisprudencija).
- 115 Kaip priminta šio sprendimo 63 punkte, Direktyvos 94/19 1 straipsnio 3 punkto i papunktis yra teisės norma, kuria siekiama suteikti teisių privatiems asmenims ir leidžiama indėlininkams pareikšti ieškinį dėl žalos, atsiradusios dėl pavėluoto indėlių grąžinimo, atlyginimo, paliekant nacionaliniam teismui, į kurį kreiptasi su tokiu ieškiniu, patikrinti, pirma, ar sprendimo dėl indėlių negrąžinimo nepriėmimas per šioje nuostatoje numatytą penkių darbo dienų terminą, nepaisant to, kad šioje nuostatoje aiškiai nustatytos sąlygos buvo tenkinamos, nagrinėjamomis aplinkybėmis yra pakankamai aiškus pažeidimas, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos teisę, ir, antra, ar egzistuoja šio pažeidimo ir indėlininko patirtos žalos tiesioginis priežastinis ryšys (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 117 punktą).
- 116 Taip pat reikia priminti, kad, nesant Sąjungos teisės aktų atitinkamoje srityje, kiekviena valstybė narė, remdamasi proceso autonomijos principu, savo nacionalinės teisės sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti išsamias ieškinių, skirtų užtikrinti iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių apsaugai, pareiškimo procesines taisykles. Taigi, jei įvykdytos sąlygos, susijusios su valstybės atsakomybės atsiradimu, o tai turi nustatyti nacionaliniai teismai, būtent pagal nacionalinę teisę dėl atsakomybės pripažinimo valstybė turi atlyginti žalą, padarytą privačiam asmeniui dėl nagrinėjamo Sąjungos teisės pažeidimo, su sąlyga, kad šiuo tikslu taikomuose nacionalinės teisės aktuose nustatytos sąlygos nėra mažiau palankios nei sąlygos, taikomos panašioms reikalavimams, grindžiamiems nacionalinės teisės pažeidimu (lygiavertiškumo principas), ir negali būti tokios, kad praktiškai dėl jų taptų beveik neįmanoma arba pernelyg sudėtinga gauti žalos atlyginimą (veiksmingumo principas) (2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 122 ir 123 punktai ir nurodyta jurisprudencija). Šių dviejų principų laikymąsi reikia nagrinėti atsižvelgiant į atitinkamų nuostatų svarbą visam procesui, proceso eigą ir šių nuostatų ypatybes įvairiose nacionalinėse institucijose (šiuo klausimu žr. 2019 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Călin*, C-676/17, EU:C:2019:700, 31 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 117 Dėl veiksmingumo principo pažymėtina, kad kiekvieną kartą, kai kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos privatiems asmenims tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga naudotis Sąjungos teisės sistemos suteiktomis teisėmis, prireikus turi būti atsižvelgta į pagrindinius nacionalinės teismų sistemos principus, kaip antai teisės į gynybą apsaugos, teisinio saugumo ir tinkamos proceso eigos principus (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Peterbroeck*, C-312/93, EU:C:1995:437, 14 punktą; 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *van Schijndel ir van Veen*, C-430/93 ir C-431/93, EU:C:1995:441, 19 punktą; 2017 m. kovo 15 d. Sprendimo *Aquino*, C-3/16, EU:C:2017:209, 53 punktą ir 2019 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Călin*, C-676/17, EU:C:2019:700, 42 punktą).
- 118 Pateiktus klausimus reikia nagrinėti atsižvelgiant būtent į šiuos argumentus.
- 119 Dėl nacionalinėje teisėje numatytos pirmosios procesinės sąlygos, pagal kurią tam, kad privatus asmuo pareikštų ieškinį dėl žalos, kaip įtariama patirtos pažeidus Sąjungos teisę, atlyginimo, prieš tai turi būti panaikintas žalą sukėlęs veikimas ar neveikimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs

teismas patikslina, kad pagrindinėje byloje ši sąlyga negali būti įvykdyta, nes BNB priimtos priežiūros ir reorganizavimo priemonės, taikomos KTB, nebuvo adresuotos privatiems asmenims, visų pirma šios kredito įstaigos indėlininkams, todėl jie negalėjo pareikšti ieškinio dėl tų priemonių panaikinimo.

- 120 Dėl tokios sąlygos gali tapti pernelyg sudėtinga gauti žalos, patirtos dėl Sąjungos teisės pažeidimo, atlyginimą, kai praktiškai negalima panaikinti veikimo ar neveikimo, dėl kurio atsirado ši žala, arba tai galima padaryti labai ribotai, todėl nėra pagrįsta nukentėjusiam asmeniui nustatyti tokią sąlygą (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 143, 146 ir 147 punktus).
- 121 Kalbant apie nacionalinėje teisėje numatytą antrąją sąlygą, susijusią su viešosios valdžios institucijos ar tarnautojo tyčiniu žalą sukėlusiu elgesiu, pažymėtina, kad Sąjungos teisė draudžia nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos privačių asmenų teisė gauti žalos atlyginimą priklauso nuo papildomos sąlygos, kuri yra platesnė nei pakankamai aiškus Sąjungos teisės pažeidimas, susijęs su tyčiniu šio elgesio pobūdžiu, kaip antai numatyta Kredito įstaigų įstatymo 79 straipsnio 8 dalyje (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, 126–128 punktus ir rezoliucinės dalies 5 punkto antrą įtrauką).
- 122 Dėl nacionalinėje teisėje numatytos trečiosios sąlygos, pagal kurią reikalaujama, kad ieškovė įrodytų, jog patyrė realią ir aiškią žalą ieškinio dėl žalos atlyginimo pareiškimo momentu, reikia priminti, kad nukentėjusių privačių asmenų pareiga pakankamai teisiškai įrodyti dėl Sąjungos teisės pažeidimo patirtos žalos dydį iš principo yra valstybės atsakomybės už šią žalą atsiradimo sąlyga.
- 123 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovė pagrindinėje byloje aiškiai apskaičiavo žalą, kurią teigia patyrusi dėl BNB įvykdytų Sąjungos teisės pažeidimų. Pirmajame reikalavime ieškovė žalą įvertino 8 627,96 BGN (apie 4400 eurų), kurie apima įstatymines palūkanas nuo KTB indėlių apdraustos sumos už laikotarpį nuo šio banko nemokumo pradžios iki dienos, kai buvo grąžintos šių indėlių apdraustos sumos. Antrajame reikalavime ieškovė pagrindinėje byloje žalą, patirtą dėl jos indėlių, viršijančių apdraustos sumos viršutinę ribą, įvertino 44 070,90 BGN (apie 22500 eurų).
- 124 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ieškovės pagrindinėje byloje antrasis reikalavimas susijęs ne su realia ir aiškia žala, o su žala, kuri dar nebuvo padaryta, nes bankroto procedūra, per kurią ieškovei pagrindinėje byloje galėtų būti grąžinta suma, viršijanti apdraustą indėlių sumą, dar neužbaigta. Vis dėlto, nors į tokią aplinkybę reikia atsižvelgti iš esmės nagrinėjant ieškinį pagrindinėje byloje, ji neturi reikšmės šio ieškinio priimtinumui.
- 125 Šiuo klausimu reikia priminti, kad dėl to, jog žalos, padarytos privatiems asmenims dėl Sąjungos teisės pažeidimų, atlyginimas turi atitikti patirtą žalą ir taip užtikrinti veiksmingą jų teisių apsaugą (1996 m. kovo 5 d. Sprendimo *Brasserie du pêcheur ir Factortame*, C-46/93 ir C-48/93, EU:C:1996:79, 82 punktas ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe*, C-620/17, EU:C:2019:630, 46 punktas), nacionaliniai teismai turi teisę užtikrinti, kad pagal Sąjungos teisės sistemą suteiktų teisių apsauga neleistų nepagrįstai praturtėti tų teisių turėtojams (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 13 d. Sprendimo *Manfredi ir kt.*, C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 94 punktą).
- 126 Vis dėlto taip pat reikia priminti, kad teisės į žalos, padarytos privatiems asmenims dėl Sąjungos teisės pažeidimų, atlyginimą veiksminga apsauga turi leisti pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo, pagrįstą neišvengiama ir numatoma žala, net jei tos žalos dar negalima tiksliai apskaičiuoti (pagal analogiją žr. 1976 m. birželio 2 d. Sprendimo *Kampffmeyer ir kt.* / *EEB*, 56/74–60/74, EU:C:1976:78, 6 punktą).

127 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, į trečiojo klausimo c–e punktus reikia atsakyti: Sąjungos teisė, visų pirma valstybių narių atsakomybės už privatiems asmenims padarytą žalą dėl Sąjungos teisės pažeidimo principas ir lygiavertiškumo bei veiksmingumo principai, turi būti aiškinami taip:

- pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos privačių asmenų teisė į žalos, patirtos dėl Sąjungos teisės pažeidimo, atlyginimą priklauso nuo išankstinio administracinio veikimo ar neveikimo, dėl kurio atsirado žala, panaikinimo, su sąlyga, kad toks panaikinimas, net jei taikomas panašioms nacionalinės teisės pažeidimu grindžiamiems reikalavimams, praktiškai nėra neįmanomas arba labai ribotas,
- pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos privačių asmenų teisė į žalos, patirtos dėl Sąjungos teisės pažeidimo, atlyginimą priklauso nuo sąlygos, susijusios su aptariamais nacionalinės institucijos padarytos žalos tyčiniu pobūdžiu,
- pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos privačių asmenų teisė į žalos, patirtos dėl Sąjungos teisės pažeidimo, atlyginimą priklauso nuo sąlygos įrodyti realią ir aiškią žalą ieškinio pareiškimo momentu, ir, pirma, ši sąlyga neturi būti mažiau palanki nei taikoma panašioms nacionalinės teisės pažeidimu grindžiamiems reikalavimams; antra, ji neturi būti tokia, kad taptų neįmanoma arba pernelyg sudėtinga konkrečiu atveju privatiems asmenims pasinaudoti tokia teise.

Dėl pirmojo klausimo

128 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos teismas, kuriam pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo, formaliai grindžiamas nacionalinės teisės nuostata dėl valstybės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl administracinės veiklos, bet kuriam pagrįsti remiamasi pagrindais, susijusiais su vykdant tokią veiklą padarytu Sąjungos teisės pažeidimu, privalo šį ieškinį *ex officio* kvalifikuoti kaip pagrįstą valstybių narių išipareigojimų, kylančių iš ESS 4 straipsnio 3 dalies, neįvykdymu.

129 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo klausimu patikslina, kad kompetentingas teismas, nagrinėdamas ieškinį dėl su teismine veikla susijusios valstybės atsakomybės, pareikštą remiantis *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilinio proceso kodeksas), turi *ex officio* kvalifikuoti tokį ieškinį, atsižvelgdamas į aplinkybes, kuriomis jis grindžiamas. Vis dėlto nagrinėdamas remiantis APK pareikštą ieškinį dėl žalos atlyginimo, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, kompetentingas teismas negali *ex officio* kvalifikuoti tokio ieškinio ir prireikus taikyti Sąjungos teisės *ex officio*.

130 Pirmiausia primintina, kad asmenys turi turėti galimybę kreiptis į teismą, kad galėtų ginti Sąjungos teisės jiems garantuojamas teises (šiuo klausimu žr. 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 142–144 punktus), visų pirma teisę į žalos atlyginimą, kurios pagrindas tiesiogiai įtvirtintas Sąjungos teisėje, kai tenkinamos šio sprendimo 113 punkte primintos sąlygos dėl valstybės atsakomybės.

131 Kaip priminta šio sprendimo 116 punkte, nesant šią sritį reglamentuojančių Sąjungos teisės normų, klausimas dėl ieškinio teisinio kvalifikavimo pagal procesinės autonomijos principą priklauso kiekvienos valstybės narės vidaus teisei, su sąlyga, kad laikomasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų.

132 Viena vertus, kalbant apie lygiavertiškumo principą, neturi reikšmės tai, kad pagal nacionalinę teisę teismas, nagrinėjantis remiantis APK pareikštą ieškinį, kuriuo siekiama, kad būtų pripažinta valstybės atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl administracinės veiklos, neturi galimybės *ex officio* kvalifikuoti šio

ieškinio, atsižvelgdamas į aplinkybes, kuriomis jis grindžiamas, nors teismas, nagrinėjantis remiantis Civilinio proceso kodeksu pareikštą ieškinį, kuriuo siekiama, kad būtų pripažinta valstybės atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl teisminės veiklos, privalo atlikti tokį kvalifikavimą.

- 133 Iš tiesų pagal lygiavertiškumo principą reikalaujama vienodai vertinti ieškinius, grindžiamus nacionalinės teisės pažeidimu, ir panašius ieškinius, grindžiamus Sąjungos teisės pažeidimu, bet nereikalaujama skirtingo pobūdžio byloms, pavyzdžiui, civilinėms ir administracinėms, kaip yra pagrindinės bylos atveju, taikyti tų pačių nacionalinių procesinių normų (šiuo klausimu žr. 2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 34 punktą).
- 134 Kita vertus, pagal veiksmingumo principą, primintą šio sprendimo 117 punkte, nereikalaujama, kad teismas, kuriam pareikštas ieškinys dėl privatiems asmenims Sąjungos teisės pažeidimu padarytos žalos atlyginimo, *ex officio* šį ieškinį laikytų pagrįstu ESS 4 straipsnio 3 dalimi, su sąlyga, kad jokia nacionalinės teisės nuostata netrukdo šiam teismui nagrinėti ieškinio pagrindų, grindžiamų Sąjungos teisės pažeidimu. Iš tiesų dėl priešingo sprendimo nukentėjusieji asmenys negalėtų pasinaudoti Sąjungos teise grindžiama teise į žalos atlyginimą arba tai būtų pernelyg sudėtinga.
- 135 Šio aiškinimo nepaneigia Teisingumo Teismo jurisprudencija, pagal kurią veiksmingumo principas iš esmės nereikalauja iš nacionalinių teismų, kad jie *ex officio* nurodytų teisinį pagrindą, grindžiamą Sąjungos teisės nuostatų pažeidimu, jei tokio pagrindo nagrinėjimas juos įpareigotų viršyti šalių apibrėžto ginčo ribas ir dėl to jie turėtų remtis kitais faktais ir aplinkybėmis nei tie, kuriais grįsdama savo prašymą rėmėsi šių nuostatų taikymu suinteresuota šalis (1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *van Schijndel ir van Veen*, C-430/93 ir C-431/93, EU:C:1995:441, 22 punktas; 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *van der Weerd ir kt.*, C-222/05–C-225/05, EU:C:2007:318, 36 ir 41 punktai ir 2017 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Farkas*, C-564/15, EU:C:2017:302, 32 punktas).
- 136 Iš tiesų, kadangi ieškovė iš tikrųjų nurodė Sąjungos teisės pažeidimu grindžiamą pagrindą, siekdama įrodyti valstybės atsakomybę, kompetentingo nacionalinio teismo atliekamas šio pagrindo nagrinėjimas paprastai neįpareigoja jo peržengti ieškovės apibrėžtų ginčo ribų.
- 137 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos teismas, kuriame pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo, formaliai grindžiamas nacionalinės teisės nuostata dėl valstybės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl administracinės veiklos, bet kuriam pagrįsti remiamasi pagrindais, susijusiais su vykdant tokią veiklą padarytu Sąjungos teisės pažeidimu, neprivalo šio ieškinio *ex officio* kvalifikuoti kaip pagrįsto ESS 4 straipsnio 3 dalimi, su sąlyga, kad taikytinos nacionalinės teisės nuostatos netrukdo šiam teismui nagrinėti ieškinio pagrindų, grindžiamų Sąjungos teisės pažeidimu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 138 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. 1994 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/19/EB dėl indėlių garantijų sistemų, iš dalies pakeistos 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/14/EB, 7 straipsnio 6 dalis turi būti aiškinama taip, kad joje numatyta indėlininko teisė į kompensaciją apima tik indėlių garantijų sistemos vykdomą šio indėlininko negrąžinamų indėlių grąžinimą, kurio suma nustatyta šios direktyvos, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/14, 7 straipsnio 1a dalyje, kompetentingai nacionalinei institucijai

priėmus sprendimà dël atitinkamos kredito įstaigos turimų indėlių negrąžinimo remiantis šios direktyvos, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/14, 1 straipsnio 3 punkto i papunkčiu, o šios direktyvos, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/14, 7 straipsnio 6 dalimi negali būti grindžiama indėlininko teisė į atlyginimą žalos, atsiradusios dël pavėluoto visų jo indėlių apdraustos sumos grąžinimo arba dël kompetentingų nacionalinių institucijų vykdomos nepakankamos kredito įstaigos, kurios indėliai tapo negrąžinami, priežiūros.

2. Direktyvos 94/19, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/14, 1 straipsnio 3 punkto i papunktis, siejamas su 7 straipsnio 6 dalimi ir 10 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai arba sutarties sąlyga, pagal kuriuos kredito įstaigos, kurios mokėjimai buvo sustabdyti, turimas indėlis tampa mokėtinas tik po to, kai kompetentinga institucija panaikina šiai įstaigai išduotą banko licenciją, su sąlyga, kad indėlininkas aiškiai pareikalavo iš įstaigos indėlį grąžinti. Pagal Sąjungos teisės viršenybės principą kiekvienas nacionalinis teismas, nagrinėjantis ieškinį dël žalos, kaip įtariama patirtos dël tokio indėlio apdraustos sumos grąžinimo pasibaigus šios direktyvos, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/14, 10 straipsnio 1 dalyje numatytam terminui, atlyginimo, siekdamas išnagrinėti šį ieškinį, turi netaikyti šių nacionalinės teisės aktų arba sutarties sąlygos.
3. 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB, 17 straipsnio 3 dalis, siejama su jo 27 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinama taip, kad nacionalinis teismas, siekdamas išspręsti jam pateiktą bylą, turi atsižvelgti į remiantis šia nuostata priimtą EBI rekomendaciją, ypač kai nagrinėjamas ieškinys dël valstybės narės atsakomybės už žalą, padarytą privačiam asmeniui dël Sąjungos teisės, susijusios su tyrimo procedūra, po kurios buvo priimta ši rekomendacija, netaikymo, neteisingo ar nepakankamo taikymo. Privatūs asmenys, nukentėję dël tokioje rekomendacijoje nustatyto Sąjungos teisės pažeidimo, net jeigu jie nėra rekomendacijos adresatai, turi turėti galimybę ją remtis, kad kompetentinguose nacionaliniuose teismuose būtų pripažinta atitinkamos valstybės narės atsakomybė dël minėto Sąjungos teisės pažeidimo.

2014 m. spalio 17 d. Europos bankininkystės institucijos (toliau – EBI) rekomendacija EBA/REC/2014/02, skirta *Balgarska Narodna Banka* (Bulgarijos centrinis bankas, toliau – BNB) ir *Fond za garantirane na vlogovete v bankite* (Bulgarijos indėlių garantijų fondas, toliau – FGVB), dël priemonių, būtinų Direktyvai 94/19 įgyvendinti, yra negaliojanti tiek, kiek ja BNB sprendimas taikyti KTB specialią priežiūrą ir sustabdyti jos įsipareigojimų vykdymą prilyginamas sprendimui dël indėlių negrąžinimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 94/19, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/14, 1 straipsnio 3 punkto i papunktį.

4. 2001 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/24/EB dël kredito įstaigų reorganizavimo ir likvidavimo 2 straipsnio septinta įtrauka, siejama su Chartijos 17 straipsnio 1 dalimi ir 52 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad nacionalinio centrinio banko kredito įstaigai taikoma mokėjimų sustabdymo priemonė, kaip reorganizavimo priemonė, skirta apsaugoti arba atkurti šios įstaigos finansinei padėčiai, yra nepateisinama ir neproporcinga intervencija į naudojimąsi indėlininkų nuosavybės teisėmis toje įstaigoje, jeigu ja nepaisoma esminio šios teisės turinio ir jei, atsižvelgiant į neišvengiamą finansinių nuostolių riziką, kurią indėlininkai būtų patyrę įstaigos bankroto atveju, kitos, mažiau ribojančios priemonės būtų leidusios pasiekti tuos pačius rezultatus, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

5. Sąjungos teisė, visų pirma valstybių narių atsakomybės už privatiems asmenims padarytą žalą dėl Sąjungos teisės pažeidimo principas ir lygiavertiškumo bei veiksmingumo principai, turi būti aiškinama taip:
- pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos privačių asmenų teisė į žalą, patirtos dėl Sąjungos teisės pažeidimo, atlyginimą priklauso nuo išankstinio administracinio veikimo ar neveikimo, dėl kurio atsirado žala, panaikinimo, su sąlyga, kad toks panaikinimas, net jei taikomas panašioms nacionalinės teisės pažeidimu grindžiamiems reikalavimams, praktiškai nėra neįmanomas arba labai ribotas,
 - pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos privačių asmenų teisė į žalą, patirtos dėl Sąjungos teisės pažeidimo, atlyginimą priklauso nuo sąlygos, susijusios su aptariamais nacionalinės institucijos padarytos žalos tyčiniu pobūdžiu,
 - pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos privačių asmenų teisė į žalą, patirtos dėl Sąjungos teisės pažeidimo, atlyginimą priklauso nuo sąlygos įrodyti realią ir aiškią žalą ieškinio pareiškimo momentu, ir, pirma, ši sąlyga neturi būti mažiau palanki nei ta, kuri taikoma panašioms nacionalinės teisės pažeidimu grindžiamiems reikalavimams; antra, ji neturi būti tokia, kad taptų neįmanoma arba pernelyg sudėtinga konkrečiu atveju privatiems asmenims pasinaudoti tokia teise.
6. Lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos teismas, kuriame pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo, formaliai grindžiamas nacionalinės teisės nuostata dėl valstybės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl administracinės veiklos, bet kuriam pagrįsti remiamasi pagrindais, susijusiais su vykdant tokią veiklą padarytu Sąjungos teisės pažeidimu, neprivalo šio ieškinio *ex officio* kvalifikuoti kaip pagrįsto ESS 4 straipsnio 3 dalimi, su sąlyga, kad taikytinos nacionalinės teisės nuostatos netrukdo šiam teismui nagrinėti ieškinio pagrindų, grindžiamų Sąjungos teisės pažeidimu.

Parašai.